

Prijzen in de kinderopvang 2004

Onderzoek naar de uurprijzen voor kinderdagopvang en buitenschoolse opvang (peildatum 1 januari 2004)

Uitgebracht aan: *Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Directie Arbeidsverhoudingen*

Auteurs: *drs. D.J. de Bruijn, mevrouw ir. J.J.M. Peeters-Vergeer,
drs. M.J.J. de Ruiter, mevrouw drs. K. van der Werf
en drs. G.M.L.M. Wever*

Datum: *31 Maart 2004*

Kenmerk: *04-R002/OM*

Inhoud

Samenvatting	4
1. Inleiding	9
1.1 Achtergrond	9
1.2 Vraagstelling	9
1.3 Toelichting op de vraagstelling	10
1.4 Projectorganisatie	10
1.5 Leeswijzer	11
2. Verantwoording	12
2.1 Plan van aanpak	12
2.2 Vragenlijst	12
2.3 De steekproef	13
2.3.1 Aard van de steekproef en keuze bronbestand	13
2.3.2 Omvang van de steekproef per opvangvorm	14
2.3.3 Representativiteit van de steekproef	15
2.4 Respons verantwoording	15
2.5 Analyse	16
3. Kinderdagopvang	20
3.1 Prijs kinderdagopvang	20
3.2 Analyse representativiteit KDV	20
3.3 Resultaat prijs per uur en stratificatie KDV	21
4. Buitenschoolse opvang	23
4.1 Prijs buitenschoolse opvang	23
4.2 Analyse representativiteit BSO	24
4.3 Resultaat prijs per uur en stratificatie BSO	24
5. Analyse van de onderzoeksdata	26
5.1 Inleiding	26
5.2 Analyse verklarende variabelen voor spreiding uurprijs	26
5.3 Kenmerken onderzoeksdata KDV	28
5.3.1 Analyse contracttypen KDV	28
5.3.2 Analyse locatiekenmerken KDV	29

5.4 Kenmerken onderzoeksdata BSO	32
5.4.1 Analyse contracttypen BSO	32
5.4.2 Analyse locatiekenmerken BSO	33
6. Vergelijking prijzen 2003 en 2004	37
6.1 Inleiding	37
6.2 Uurprijzen 2003 versus 2004	37
6.3 Overige resultaten 2003 versus 2004	38
6.4 Analyse prijsontwikkeling	38
6.5 Invloed van voorgedefinieerde factoren	40
Bijlagen	44
I Index figuren	44
II Index tabellen	45
III Samenstelling Begeleidingscommissie	46
IV Brief SZW	47
V Vragenlijst	49

Samenvatting

Achtergrond

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: SZW) werkt aan de nieuwe Wet basisvoorziening kinderopvang (hierna: Wbk), die naar verwachting op 1 januari 2005 van kracht wordt. Een belangrijk onderdeel van de Wbk is de nieuwe wijze van financiering. Naast een bijdrage van de werkgever kunnen de ouders een inkomensafhankelijke subsidie van de overheid ontvangen. De hoogte van deze subsidie is gebaseerd op de prijs per uur van de kinderopvang. Het onderzoek dat ten grondslag ligt aan dit rapport is gericht op het achterhalen van deze prijs per uur voor Kinderdagopvang (hierna: KDV) en Buitenschoolse Opvang (hierna: BSO) op de peildatum 1 januari 2004.

Vraagstelling

Het prijzenonderzoek 2004 beantwoordt drie hoofdvragen:

1. Wat is de gemiddelde uurprijs en wat is de verdeling van de uurprijs in zowel de kinderdagopvang als de buitenschoolse opvang?
2. Zijn er verklarende variabelen voor de landelijke spreiding in uurprijzen van 2004?
3. Welke invloed hebben de van tevoren vastgestelde factoren op de prijsontwikkeling in 2004 ten opzichte van 2003?

Het onderzoek moet qua betrouwbaarheid en representativiteit vergelijkbaar zijn met de prijzenonderzoeken die SZW in de jaren 2002 en 2003 door Deloitte heeft laten uitvoeren.

Projectorganisatie

Het onderzoek is uitgevoerd door een multidisciplinair projectteam van consultants van Deloitte, bestaande uit experts op het gebied van statistiek, overheidsbeleid en organisatie. Het onderzoek is ondersteund en begeleid door een begeleidingscommissie, bestaande uit vertegenwoordigers uit de branche.

Onderzoeksaanpak

De uitvoering van het onderzoek heeft in de volgende vier stappen plaatsgevonden.

Stap 1: Vragenlijst

De vragenlijst van het prijzenonderzoek 2003 heeft als basis gediend voor het prijzenonderzoek 2004 en is, waar nodig, in overleg met de begeleidingscommissie geactualiseerd en aangepast.

Stap 2: Steekproef

Voor elk van de twee opvangvormen is een aselechte steekproef getrokken uit het basisbestand¹, zodanig dat de trekkingskans van een locatie evenredig is met het aantal kindplaatsen. Bij het afnemen van de interviews is de onderneming bezocht en zijn de gegevens van één willekeurig aangewezen contract, van een kind dat opgevangen wordt op de geselecteerde locatie(s), ingevuld in de vragenlijst.

Stap 3: Respons

Van de in de steekproef geselecteerde ondernemingen heeft 72% meegewerkt aan het onderzoek. Bij het bezoek aan deze ondernemingen zijn vragenlijsten afgenomen voor de geselecteerde locatie(s). In onderstaande tabel is de gerealiseerde respons weergegeven.

	KDV	BSO
n	75	59

Tabel 1: Respons aantal steekproefelementen KDV en BSO

Stap 4: Analyse

In de analyse fase wordt de dataset gekoppeld aan bestanden Monitor 4 Uitbreiding Kinderopvang 2003 en CBS gegevens, wordt de plausibiliteit en representativiteit van de respons getoetst, wordt de gemiddelde uurprijs en de bijbehorende spreiding berekend, wordt gezocht naar verklarende factoren en wordt tot slot middels paarsgewijze vergelijking de prijsontwikkeling geanalyseerd.

Resultaten inventarisatie uurprijzen KDV en BSO

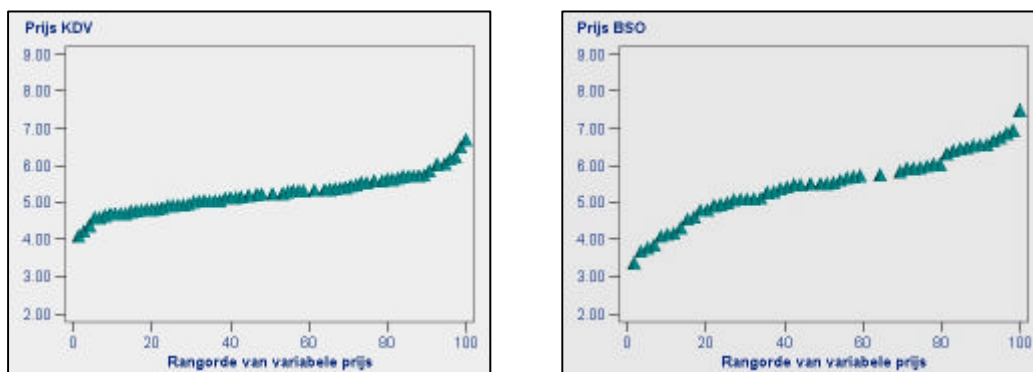
De verdeling van de prijs is weergegeven door middel van percentielen. In onderstaande tabel is af te lezen dat 80% van de contracten een uurprijs heeft die lager is dan respectievelijk € 5,64 (KDV) en €6,10 (BSO). Voor 50% van de contracten geldt een uurprijs die lager is dan respectievelijk €5,24 (KDV) en €5,52 (BSO) (de mediane waarde).

	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%
KDV	€4,70	€4,82	€5,02	€5,14	€5,24	€5,34	€5,46	€5,64	€5,88
BSO	€4,15	€4,81	€5,10	€5,42	€5,52	€5,76	€5,93	€6,10	€6,58

Tabel 2: Verdeling van uurprijzen KDV en BSO

¹ Monitor 4 Uitbreiding Kinderopvang 2003.

De spreiding van de prijs per uur voor zowel KDV als BSO is zichtbaar gemaakt in hiernavolgende figuren.

Figuur 1: Spreiding prijzen per uur KDV en BSO

Het blijkt dat voor KDV het merendeel van de prijzen (80% van de geselecteerde contracten) in een beperkte band bij elkaar ligt (tussen ongeveer €4,70 en €5,88). Dit betekent dat er sprake is van een duidelijke concentratie van de prijsstelling. Ook is net als vorig jaar een ‘knik’ zichtbaar is rond 90-95% en aan de onderkant tussen de 0-5%. Dit betekent dat er slechts voor een beperkt aantal contracten een belangrijk hogere of lagere uurprijs gevraagd wordt.

Bij BSO is er een andere lijn te zien. Uit het niet horizontaal lopen van de grafiek in het middensegment blijkt dat de prijzen een grotere spreiding rond het gemiddelde hebben dan bij de KDV. Hierdoor is de ‘knik’ in de prijsstelling ook minder goed waarneembaar, hoewel hij in vergelijking met de BSO-data van vorig jaar wel iets meer zichtbaar wordt bij 20% en 80%. De prijzen in het interval tussen het 20% en het 80% percentiel kunnen op basis van visuele beoordeling beschouwd worden als relatief overeenkomstig.

Analyse van de onderzoeksdata

Naast een analyse van de spreiding wordt inzicht gegeven in de kenmerken van de onderzoeksdata in de vorm van een beschrijving van de onderzoekspopulatie.

De onderwerpen die voor zowel KDV als BSO aan de orde komen zijn:

- analyse van verklarende variabelen voor de uurprijs (met één-op-één correlaties en Multiple regressie analyse);
- kenmerken van contracten zoals geselecteerd tijdens de interviews;
- kenmerken van de kinderopvanglocaties.

Geconcludeerd kan worden dat de (combinaties van) verklarende variabelen niet van significante invloed zijn op de uurprijzen van zowel KDV als BSO.

Vergelijking onderzoeksresultaten 2003 – 2004

De relatieve prijsstijging tussen de prijzen van 2003 en 2004 is weergegeven in tabel 3.

	50% percentiel		80% percentiel	
	2004	Stijging tov 2003	2004	Stijging tov 2003
KDV	€5,24	5%	€5,64	5%
BSO	€5,52	5%	€6,10	4%

Tabel 3: Vergelijking prijzen 2003 en 2004

Analyse invloed van voorgedefinieerde factoren op prijsontwikkeling

In het prijzenonderzoek 2004 is het relatieve gewicht onderzocht dat respondenten toekennen aan mogelijke redenen voor prijsontwikkeling. Met behulp van de methodiek van paarsgewijs vergelijken zijn voorgedefinieerde factoren gescoord op een relatieve wijze om het gepercipieerde belang kwantitatief weer te kunnen geven. Er is gekozen om de respondenten een zestal door de begeleidingscommissie voorgedefinieerde factoren ² voor te leggen.

De onderzoeksresultaten laten duidelijk zien dat respondenten in de onderlinge weging de factor ‘loonkosten gerelateerd aan CAO afspraken’ overwegend de belangrijkste factor vonden (score 43%) die van invloed is geweest op de prijsontwikkeling. Het alternatief ‘gemeentelijke subsidies’ scoort duidelijk het laagst en lijkt daarmee de minste invloed op de prijsontwikkeling te hebben (score 5%). De overige 4 factoren zijn door respondenten gescoord in een range van 11 tot 16%.

Antwoord op onderzoeksvragen

Wat is de gemiddelde uurprijs en wat is de verdeling van de uurprijs in zowel de KDV als de BSO?

De gemiddelde uurprijs en de verdeling van de uurprijs voor zowel de KDV als de BSO is in tabel 2 en figuur 1 weergegeven. Uit het onderzoek is gebleken dat 80% een uurprijs heeft die lager is dan respectievelijk €5,64 (KDV) en €6,10 (BSO). Voor 50% geldt een

² 1) Loonkosten gerelateerd aan CAO afspraken; 2) Loonkosten gerelateerd aan overheidsbeleid; 3) Leegstand; 4) Arbo- en veiligheidsregelgeving; 5) Verbetering financiële positie in verband met voorbereiding Wbk (rendement en/of solvabiliteit); 6) Onzekerheid cq. wijziging gemeentesubsidies in verband met voorbereiding Wbk. Dit betreft zowel subsidies voor gemeentelijke subsidieplaatsen, exploitatiesubsidies, algemene subsidies als huisvestingsubsidies.

uurprijs die lager is dan respectievelijk €5,24 (KDV) en €5,52 (BSO) (de mediane waarde).

Zijn er verklarende variabelen voor de landelijke spreiding in uurprijzen van 2004?

Op basis van het resultaat van de één-op-één correlaties en de Multiple regressie analyse is geconcludeerd dat de (combinaties van) verklarende variabelen niet van significante invloed zijn op de uurprijzen van zowel KDV als BSO.

Welke invloed hebben de van tevoren vastgestelde factoren op de prijsontwikkeling in 2004 ten opzichte van 2003?

De factor 'loonkosten gerelateerd aan CAO afspraken' werd door de respondenten, in de onderlinge weging, overwegend de belangrijkste invloedsfactor op de prijsontwikkeling gevonden. Het alternatief 'gemeentelijke subsidies' scoort duidelijk het laagst en lijkt daarmee de minste invloed op de prijsontwikkeling te hebben. De overige vier factoren worden door respondenten gepercipieerd als van vergelijkbare (relatief kleine) invloed.

Deloitte is van mening dat deze uitkomsten een representatief beeld geven van de uurprijzen KDV en BSO op peildatum 1 januari 2004.

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: SZW) werkt aan de nieuwe Wet basisvoorziening kinderopvang (hierna: Wbk), die naar verwachting op 1 januari 2005 van kracht wordt. Met deze wet krijgt de kinderopvang een eigen wettelijk kader. Een belangrijk onderdeel van de Wbk is de nieuwe wijze van financiering.

1.2 Vraagstelling

Voor de raming van de kosten van kinderopvang en de voorbereiding van de Wbk is inzicht nodig in de feitelijke uurprijzen in de formele kinderopvang per 1 januari 2004. Hiertoe is voor de kinderdagopvang (hierna: KDV) en de buitenschoolse opvang (hierna: BSO) net als in 2002 en 2003 een prijzenonderzoek gedaan. Het ministerie heeft deze onderzoeken laten uitvoeren door Deloitte. Het prijzenonderzoek 2004 is op hoofdlijnen inhoudelijk vergelijkbaar met en streeft dezelfde mate van betrouwbaarheid na als de eerder verrichte onderzoeken.

Het prijzenonderzoek 2004 beantwoordt drie hoofdvragen:

1. Wat is de gemiddelde uurprijs en wat is de verdeling van de uurprijs in zowel de kinderdagopvang als de buitenschoolse opvang?
2. Zijn er verklarende variabelen voor de landelijke spreiding in uurprijzen van 2004?
3. Welke invloed hebben de van tevoren vastgestelde factoren op de prijsontwikkeling in 2004 ten opzichte van 2003?

ad 1. Het gaat om vaststelling van de gemiddelde uurprijs en de verdeling van de uurprijs in zowel de KDV (0-4 jarigen) als de BSO (4-12 jarigen). Dit, om inzicht te krijgen in de gemiddelde uurprijzen en de spreiding/verdeling daarin voor elk type kinderopvang.

ad 2. Er is onderzocht of er verklarende variabelen zijn aan te wijzen voor de landelijke spreiding in uurprijzen van 2004.

ad 3. Onderzocht wordt de mate waarin van tevoren vastgestelde factoren de prijsontwikkeling in 2004 ten opzichte van 2003 hebben beïnvloed. Deze analyse geeft in kwantitatieve termen weer wat naar mening van de respondenten de factoren waren die de meeste invloed hebben gehad op de ontwikkeling van de prijzen. Hierbij wordt aangemerkt dat de verkregen antwoorden subjectief van aard zijn en niet op kwaliteit zijn getoetst bij het uitvoeren van de analyse.

1.3 Toelichting op de vraagstelling

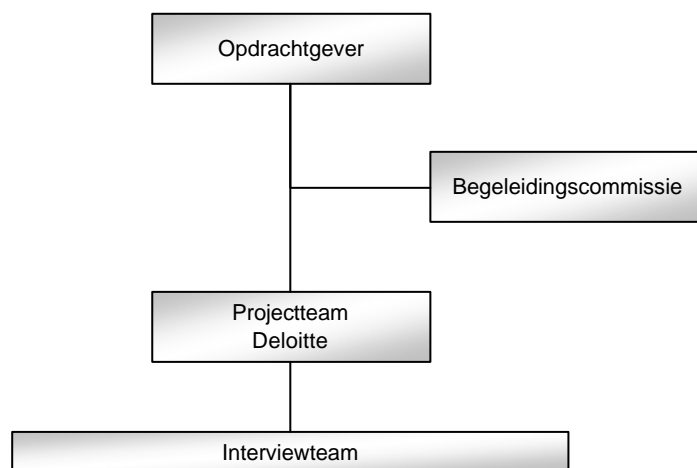
Bij het verlenen van de opdracht heeft SZW nadrukkelijk gevraagd om een onderzoek dat qua betrouwbaarheid en representativiteit vergelijkbaar is met de onderzoeken die in 2002 en 2003 zijn uitgevoerd. Hierbij geldt als kanttekening dat dit onderzoek net als in het verleden uitdrukkelijk niet is uitgevoerd om inzicht in de kostprijs te verkrijgen.

Er is in dit onderzoek sprake van een aantal wijzigingen ten opzichte van het prijzenonderzoek 2003:

- Het prijzenonderzoek 2003 was erop gericht om zowel voor KDV, BSO als gastouderopvang inzicht te verkrijgen in uurprijzen. In het prijzenonderzoek 2004 is er expliciet voor gekozen alleen de KDV en de BSO te onderzoeken. Vanwege de complexiteit van het kinderopvangtype gastouderopvang heeft SZW ervoor gekozen een apart gastouderopvang-onderzoek uit te laten voeren. Derhalve ontbreken in dit prijzenonderzoek 2004 gegevens over gastouderopvang.
- De onderzoeksvragen zijn in 2004 uitgebreid met de derde hoofdvraag. Dit betreft de analyse van de mate waarin van tevoren vastgestelde factoren de prijsontwikkeling hebben beïnvloed. In dit onderzoek is er expliciet voor gekozen, middels een paarsgewijze vergelijking, kwantitatief inzicht te verkrijgen in de (kwalitatieve) meningen van respondenten over de prijsontwikkeling.

1.4 Projectorganisatie

Het onderzoek is uitgevoerd door een multidisciplinair projectteam bestaande uit experts op het gebied van statistiek, overheidsbeleid en organisatie. De projectorganisatie is weergegeven in figuur 2.

Figuur 2: Projectorganisatie Prijzenonderzoek 2004

Voor de begeleiding van dit onderzoek is een begeleidingscommissie samengesteld waarin vertegenwoordigers uit de branche kinderopvang zijn opgenomen. De samenstelling van deze commissie is opgenomen in bijlage III. De onderzoeksopzet evenals de concept eindrapportage is besproken met de begeleidingscommissie.

1.5 Leeswijzer

Deze rapportage bestaat uit de volgende onderdelen. In hoofdstuk 2 is de verantwoording van de onderzoeksopzet beschreven. De hoofdstukken 3 en 4 bevatten de resultaten over de prijs per uur en de spreiding van respectievelijk de KDV en de BSO. Vervolgens beschrijft hoofdstuk 5 de analyse van de onderzoeksdata waarin onder andere variabelen worden gezocht die verklarend zijn voor de spreiding in de prijs. In hoofdstuk 6 wordt een vergelijking gemaakt tussen uurprijzen van 2003 en 2004 en wordt tenslotte ingegaan op het gepercipieerde belang van vooraf door de begeleidingscommissie gedefinieerde factoren die mogelijk de prijsontwikkeling hebben beïnvloed.

Het onderzoeksteam is de directie en medewerkers van de aan dit onderzoek deelnemende kinderopvangondernemingen erkentelijk voor hun bijdrage. Deze ondernemingen hebben tijd en moeite genomen om de onderzoekers te woord te staan en de voor dit onderzoek noodzakelijke informatie toegankelijk te maken. Daarnaast is het onderzoeksteam ook dank verschuldigd aan de leden van de begeleidingscommissie voor hun adviserende en toetsende rol.

2. Verantwoording

2.1 Plan van aanpak

Voor de uitvoering van het onderzoek zijn de onderstaande stappen doorlopen:

Stap	Activiteit
<i>1. Vragenlijst</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Actualiseren en aanpassen vragenlijst.
<i>2. Steekproef</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Trekken representatieve steekproef uit database met adres- en contactgegevens van kinderopvangondernemingen.
<i>3. Respons</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Informeren van ondernemingen middels informatiebrief; • Organiseren van interviews bij de ondernemingen uit de steekproef; • Verzamelen van de benodigde kwantitatieve en kwalitatieve data door middel van bezoeken aan ondernemingen.
<i>4. Analyse</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Statistische analyse van gemiddelde uurprijzen; • Relatie tussen (spreiding van) prijzen en onafhankelijke factoren; • Analyse prijsontwikkeling.

Tabel 4: Plan van aanpak

2.2 Vragenlijst

Voor het verkrijgen van de noodzakelijke informatie is gebruik gemaakt van een uitgebreide vragenlijst. Voor de samenstelling van de vragenlijst is gebruik gemaakt van de ervaringen uit eerdere onderzoeken. De gebruikte vragenlijst is opgenomen in bijlage V. Net als bij het onderzoek van 2003 is de reeds beschikbare informatie vanuit de basisbestanden (Monitor 4 Uitbreiding Kinderopvang 2003) niet opgenomen in de vragenlijst, maar als gegeven beschouwd en gebruikt bij de analyse van de verkregen data.

Evenals in voorgaande onderzoeken is, in overleg met SZW, gekozen om de gegevens te verzamelen door middel van mondelinge interviews en niet door middel van een schriftelijke of telefonische enquête. Tijdens de interviews werd voor de geselecteerde locatie(s) uit de actuele lijst van kinderen willekeurig één kind geselecteerd waarvan de contractgegevens de data voor het onderzoek vormden.

De belangrijkste argumenten voor het houden van mondelinge interviews waren dat het de betrouwbaarheid van het onderzoek en de validiteit van de verkregen antwoorden ten goede kwam.

Door fysiek aanwezig te zijn konden onze interviewers erop toezien of aan drie belangrijke voorwaarden voor het onderzoek wordt voldaan:

- aselecte keuze van een kind uit het bestand van de geselecteerde locatie(s) van de betreffende onderneming;
- juiste interpretatie van de vragen opdat de gevraagde gegevens correct worden aangeleverd;
- de respondent moet voor de onderneming de juiste persoon zijn om de vragen te beantwoorden.

Ter voorbereiding op de interviews is de vragenlijst aan de geselecteerde ondernemingen toegezonden. Hierbij is uitdrukkelijk vermeld dat het niet de bedoeling was om de vragenlijst zelf in te vullen en te retourneren, maar dat deze slechts ter voorbereiding werd toegezonden.

Voor het invoeren van de verzamelde gegevens is gebruik gemaakt van een web-based enquêtefaciliteit (Deloitte INVision, Surveyweb). De voordelen van deze applicatie zijn:

- de gegevens uit de vragenlijst kunnen door de interviewer direct na afloop van het interview via het internet ingevoerd worden;
- de gegevens worden direct getoetst en centraal bewaard;
- het is mogelijk direct bij invoer de plausibiliteit van de data te toetsen, hetgeen de betrouwbaarheid van de data ten goede komt.

2.3 De steekproef

Omdat de benodigde informatie voor de berekening van de prijs en het verklaren van relevante factoren niet uit bestaande databases is af te leiden, is gekozen voor het trekken van een aselecte steekproef uit het basisbestand Monitor 4 Uitbreiding Kinderopvang 2003. Deze is representatief voor alle locaties. Zodoende kunnen op basis van de verzamelde gegevens uitspraken op landelijk niveau worden gedaan.

2.3.1 Aard van de steekproef en keuze bronbestand

Het onderzoek beoogt een beeld te geven van de actuele landelijke uurprijzen en de spreiding daarin, met daaraan gekoppeld de informatie over verklarende factoren. Voor de steekproef, ten behoeve van de inventarisatie van de prijzen, betekende dit dat deze getrokken moest worden op lokaal niveau³. In de Monitor 4 Uitbreiding Kinderopvang 2003 van het Netwerkbureau Uitbreiding Kinderopvang is landelijke informatie met

³ Een onderneming heeft vaak meerdere locaties: bij het trekken van de steekproef is geselecteerd op locatie en niet op onderneming.

betrekking tot basisgegevens over kinderopvang beschikbaar, zoals adresgegevens en het aantal kindplaatsen.

De steekproef is zodanig gekozen dat locaties van een onderneming een kans op selectie hadden evenredig met de omvang (uitgedrukt in aantal kindplaatsen), oftewel een gewogen steekproef. Daarmee is de verhouding tussen kleine en grote opvanglocaties in het onderzoek een weergave van de actuele situatie in Nederland.

Met inachtneming van het bovenstaande zijn twee deelbestanden gemaakt voor elk van de opvangvormen (KDV, BSO).

Samengevat: voor elk van de opvangvormen is een aselechte gewogen steekproef getrokken uit het basisbestand⁴, zodanig dat de trekkingskans van een locatie evenredig was met het aantal kindplaatsen.

De interviews zijn afgenomen bij de ondernemingen die met (enkele van) hun locatie(s) waren geselecteerd in de steekproef. Voor een geselecteerde locatie is tijdens het interview de informatie van slechts één willekeurig aangewezen contract meegenomen in het onderzoek. Het gedeelte van de vragenlijst dat betrekking had op een KDV of BSO, is derhalve ingevuld op basis van de contractgegevens van 'een' kind dat gebruik maakt van (een deel van) een kindplaats van de geselecteerde locatie. Dit wil zeggen dat tijdens het interview een willekeurig kind is geselecteerd van een actuele lijst van kinderen, die op dat moment opgevangen werden in die locatie (status januari 2004).

In de wijze waarop de deelnemende locaties zijn geselecteerd is nauwkeurig rekening gehouden met de verhouding tussen de opvangvormen en het aantal kindplaatsen op de diverse locaties.

2.3.2 Omvang van de steekproef per opvangvorm

In het prijzenonderzoek 2003 is naar een steekproef van respectievelijk 100 KDV en 50 BSO elementen gestreefd. Vanuit statistisch oogpunt zouden 50 steekproefelementen voor beide opvangvormen voldoende zijn. Echter, omdat landelijk gezien het aantal kindplaatsen KDV veel groter is dan het aantal kindplaatsen BSO is voor het prijzenonderzoek 2004 gestreefd naar 80 waarnemingen voor KDV en 60 waarnemingen voor BSO. Om rekening te houden met een beperkte mate van non-respons is de steekproefselectie uit de Monitor 4 Uitbreiding Kinderopvang 2003 enigszins groter genomen, namelijk respectievelijk 100 en 80 ondernemingen.

⁴ Monitor 4 Uitbreiding Kinderopvang 2003.

Het aantal steekproefelementen per opvangvorm is weergegeven in tabel 5. In paragraaf 2.4 wordt de gerealiseerde respons nader toegelicht.

Type opvang	Na te streven steekproefomvang	Steekproefselectie	Respons
KDV	80	100	75
BSO	60	80	59

Tabel 5: Bepaling van de steekproefomvang

2.3.3 Representativiteit van de steekproef

De opzet van het onderzoek in numerieke zin, zoals hierboven beschreven, is een belangrijke voorwaarde voor extrapolatie naar de gehele populatie. Daarnaast is getoetst of de onderzoeksgroep ook representatief genoemd kan worden. Representativiteit betekent dat een aantal kenmerken binnen de steekproef een verdeling heeft, die vergelijkbaar is met de verdeling in de totale populatie van locaties.

De voor dit onderzoek relevante kenmerken, waarvan de verdeling vergelijkbaar is met de verdeling van de totale populatie die bekend zijn en gebruikt kunnen worden om de representativiteit van de steekproef te testen, zijn 'omvang van de locatie' en 'stedelijkheid'. Hierbij dient vermeld te worden dat in eerdere onderzoeken geen aanwijzingen gevonden zijn voor een prijsstelling die afhankelijk is van de stedelijkheid. De representativiteit naar omvang van de locatie is automatisch ge waarborgd in de wijze waarop de steekproef is getrokken, namelijk gewogen naar het aantal kindplaatsen per locatie. Representativiteit voor stedelijkheid is getoetst door iedere locatie van kinderopvang in het basisbestand en in het onderzoeksbestand te koppelen aan informatie van het CBS.

2.4 Respons verantwoording

Namens SZW is een informatiebrief verstuurd naar alle ondernemingen van de in de steekproef geselecteerde locaties om hen te vragen te participeren in dit onderzoek. In deze brief (bijlage IV) is de opzet van het onderzoek en het belang van deelname benadrukt. Enkele dagen na de verzending van deze brief is gestart met het telefonisch benaderen van de potentiële respondenten voor het maken van afspraken voor de interviews.

Het merendeel van de benaderde ondernemingen zei toe te willen participeren in het onderzoek. De reacties uit het veld, op het aangekondigde onderzoek, waren overwegend positief te noemen.

De indruk is dat deze persoonlijke benadering in positieve zin heeft bijgedragen aan de hoge respons. Uiteindelijk heeft 72% van de ondernemingen van in de steekproef geselecteerde locaties meegewerkt aan het onderzoek. De non-respons is te onderscheiden in ondernemingen waar de gewenste respondent niet bereikt kon worden (circa drie kwart van de non-respons) en ondernemingen die niet konden participeren (circa een kwart van de non-respons).

Tijdens het maken van de interviewafspraken bleek dat veel van de potentiële respondenten lastig te bereiken waren. Hiervoor zijn diverse terugbelafspraken gemaakt. Naarmate de doorlooptijd van het onderzoek vorderde bleek dat er voldoende (aselecte) steekproefelementen waren en hebben de terugbelafspraken niet altijd hoeven resulteren in een interviewafpraak. Een beperkt aantal ondernemingen wilde niet meewerken aan het onderzoek. De belangrijkste aangegeven reden was dat het binnen de looptijd van het onderzoek niet mogelijk bleek een interviewafpraak te maken. De indruk bestaat dat dit lag aan de drukte tijdens feestdagen (veelal een vakantiesluiting) en dat er sprake was van enige interviewmoeheid. Wij hebben op basis van deze inzichten geen reden om te stellen dat de non-respons de representativiteit van de dataset heeft geschaad.

Wanneer ondernemingen niet konden participeren in het onderzoek, is met het oog op de doorlooptijd van het onderzoek in enkele gevallen een alternatieve onderneming benaderd. Hiervoor is gebruik gemaakt van een aselecte reservelijst met locaties, die gegenereerd is op basis van hetzelfde principe als de oorspronkelijke steekproef.

De gerealiseerde respons voor KDV was 75 en voor BSO 59 (zie ook tabel 5). Hierbij kan worden opgemerkt dat zowel de grote landelijke ondernemingen als kleine lokale ondernemingen zijn bezocht.

Over het algemeen waren tijdens de interviews de reacties van de respondenten positief. Men was van mening dat het interview goed was opgebouwd en niet te veel tijd in beslag nam.

2.5 Analyse

Tijdens de statistische analyse zijn de volgende stappen uitgevoerd, die in de volgende paragrafen worden toegelicht:

Stap	Analyse
1.	Koppelen van bestanden
2.	Toets plausibiliteit data plus correctie waar nodig en mogelijk
3.	Toets representativiteit KDV en BSO (zie ook 2.3.3)
4.	Berekening uurprijs en spreiding in deze prijs voor KDV en BSO
5.	Toets één-op-één correlatie tussen prijs en evt. verklarende factoren KDV en BSO
6.	Onderzoek naar verklarend model: 'Multiple regressie-analyse'
7.	Analyse prijsontwikkeling: paarsgewijze vergelijking

Tabel 6: Stappen in statistische analyse

Stap 1 Koppelen van bestanden

Het bestand uit de Monitor 4 Uitbreiding Kinderopvang en het bestand met geografische informatie zijn gekoppeld aan de data zoals verkregen in dit onderzoek. Hiermee is alle beschikbare informatie van de Monitor ook te gebruiken binnen het huidige onderzoek. Dit om te voorkomen dat de betreffende vragen opnieuw aan de respondenten gesteld zouden moeten worden. De gekoppelde gegevens betreffen:

1. Informatie over omvang van de locaties en ondernemingen van kinderopvang (Monitor 4 Uitbreiding Kinderopvang 2003);
2. Verdeling van locaties met betrekking tot stedelijkheid.
Hiervoor is de inwonerdichtheid van de gemeente gebruikt beschikbaar uit StatLine van het CBS (laatst gewijzigd op 17 oktober 2003).

Stap 2 Toets plausibiliteit

Tijdens het proces van dataverzameling zijn de volgende controles uitgevoerd om de kwaliteit van de data te toetsen:

- Niet ingevulde velden;
- Bijzondere waarden in de berekende prijs per uur ('uitschieters');
- Leeftijd kind (moet consistent zijn met opvangtype);
- Vakantieopenstelling ('uitschieters');
- Aantal opvangdagen per week (waarden <1 of >5);
- Aantal uur opvang per dag volgens het contract (bij BSO aandacht voor onderscheid school- en vakantieweken);

- Bijzondere waarden in de berekende prijsstijging ('uitschieters').
Uit de plausibiliteitscontroles bleek dat de kwaliteit van de data goed was. Slechts zeer incidenteel zijn correcties doorgevoerd op de ingevoerde data.

Stap 3 Toets representativiteit KDV en BSO

Representativiteit van de gerealiseerde respons is onderzocht voor de kentallen 'stedelijkheid' en 'omvang van de locatie (aantal kindplaatsen)' (zie paragraaf 2.3.3).

Stap 4 Berekening prijs per uur, spreiding in de prijs

Op basis van de beschikbare informatie in het onderzoek is de uurprijs voor het geselecteerde contract berekend. De uurprijs is berekend door de jaarprijs van het geselecteerde contract te delen door het aantal opvanguren per jaar dat binnen het contract van het geselecteerde kind wordt aangeboden.

De eventuele additionele bemiddelings- of administratiekosten, bij KDV of BSO, die ouders betaald hebben en geen rechtstreekse kosten van de kindplaats betroffen, zijn niet in de berekening meegenomen. In respectievelijk 3 en 4 wordt voor elk van de opvangvormen de prijs per uur en de spreiding van de uurprijs beschreven.

Bij de berekening van de uurprijs worden de volgende kengetallen bepaald: gemiddelde waarde, mediaan, maximum en minimum. De mediaan is de waarde waarvoor geldt dat 50% van de waarnemingen in het onderzoek hoger en 50% van de waarnemingen lager waren. Het is dus het 50% percentiel. Als we te maken zouden hebben met een scheve verdeling, d.w.z. een verdeling waar de waarden niet symmetrisch verdeeld zijn t.o.v. het gemiddelde, zou de mediaan een meer genuanceerd beeld geven van de landelijke prijs per uur dan het gemiddelde.

Naast de mediaan worden ook andere veelvoudigen van 10% als percentielen gerapporteerd. Bijvoorbeeld: het 80% percentiel is waarde waarvoor geldt dat 20% van de onderzochte contracten een hogere uurprijs heeft. De tabel met percentielen en de grafische weergave van alle gesorteerde uurprijzen laten zien hoe de uurprijzen variëren tussen de onderzochte contracten zodat de spreiding zichtbaar wordt.

Stap 5 Toets één-op-één correlatie tussen prijs en verklarende variabelen

Onderzocht is of de berekende prijs per uur een significante correlatie heeft met één van de verklarende variabelen. Hierbij moet worden opgemerkt dat deze toets niet volledig zuiver kan worden uitgevoerd omdat bij deze berekening verondersteld wordt dat alle andere variabelen constant zijn. Dit is overwegend niet het geval in de praktijk.

Wanneer er wel een correlatie uit deze één-op-één analyse naar voren komt, is dit een sterke indicatie dat er sprake is van een variabele die verklarend is voor de spreiding in de uurprijzen. De resultaten van de toets op correlaties zijn beschreven in hoofdstuk 5.

Stap 6 Multiple regressie analyse

Met behulp van Multiple regressie analyse is onderzocht of een combinatie van verklarende factoren inzicht geeft in de spreiding van de uurprijs en welke factor dan de meest bepalende is. In aanvulling op de één-op-één correlatie analyse is deze complexere analyse uitgevoerd, waarin het totaal van mogelijk verklarende variabelen is beschouwd. De gebruikte regressiemethode heeft in een stapsgewijze aanpak onderzocht welke variabele de grootste verklarende kracht heeft en selecteerde daarmee als het ware de sterkste combinatie van verklarende variabelen. In hoofdstuk 5 zijn de resultaten van de Multiple regressie-analyse beschreven.

Stap 7 Paarsgewijze vergelijking

Voor de analyse van de prijsontwikkeling is een kwantitatief onderzoek uitgevoerd naar de invloed van zes door de begeleidingscommissie voorgedefinieerde factoren. Aan de respondenten is gevraagd om steeds twee factoren met elkaar te vergelijken en aan te geven welke van de twee naar hun mening het sterkst bepalend is geweest voor de prijsontwikkeling. De mogelijke antwoorden zijn 'groter', 'gelijk', 'kleiner' of 'geen mening'⁵. Hierbij wordt aangemerkt dat de verkregen antwoorden subjectief van aard zijn en niet op kwaliteit zijn getoetst. Analyse van de antwoorden met behulp van paarsgewijze vergelijking maakt het mogelijk de zes factoren op één schaal te scoren op een relatieve wijze. Hiermee wordt het mogelijk de zes factoren kwantitatief weer te geven op volgorde van gepercipieerd belang. De output is dus een relatieve weging van de invloed van verschillende voorgedefinieerde factoren op de prijsontwikkeling.

Het rekenmodel dat is gebruikt om de vertaling van de kwalitatieve input naar kwantitatieve output te realiseren, is ontwikkeld door Thurstone⁶. Het gebruikte software pakket voor de analyse is Excalibur Pro. Dit is ontwikkeld door de Technische Universiteit Delft. Eén van de resultaten van deze methode is een 'coëfficiënt of agreement' die aangeeft in welke mate de respondenten het eens zijn over het belang van elk van de opgegeven factoren. Bij volledige overeenstemming heeft deze coëfficiënt de waarde 1.

⁵ Voorgedefinieerde factoren die door de begeleidingscommissie zijn opgesteld voor dit onderzoek: loonkosten gerelateerd aan CAO afspraken, Loonkosten gerelateerd aan overheidsbeleid, Leegstand, Arbo – en veiligheidsregelgeving, verbetering financiële positie ivm voorbereiding Wbk en onzekerheid m.b.t. wijziging gemeente subsidies (zie hoofdstuk 7).

⁶ Thurstone, L., 'A Law of Comparative Judgement', *Psychl. Rev.* **34**, 273-386, 1927.

3. Kinderdagopvang

3.1 Prijs kinderdagopvang

Om de prijzen met elkaar te kunnen vergelijken is in dit onderzoek voor alle geselecteerde contracten gewerkt met een berekende uurprijs. De uurprijs is berekend door de jaarprijs van het geselecteerde contract te delen door het aantal opvanguren per jaar dat binnen het contract van het geselecteerde kind wordt aangeboden.

Bij de bepaling van dit aantal uren is uitgegaan van sluiting op vijf feestdagen (2004)⁷. Van elk contract is tijdens het interview vastgesteld hoeveel extra dagen de locatie gesloten is naast standaard feestdagen, het aantal dagen opvang per week en het aantal uren opvang per dag.

$$KDV_{\text{uurprijs}} = \frac{\text{Contractprijs per jaar}_{\text{contract}}}{\text{Aantal contracturen opvang per jaar}_{\text{contract}}^8}$$

Er wordt in vergelijking met vorig jaar (toen in slechts 5% van de onderzochte contracten een uurprijs werd gehanteerd), momenteel in 24% van de onderzochte contracten gebruik gemaakt van een vaste uurprijs. Ook voor deze contracten is de uurprijs opnieuw berekend op bovenstaande wijze.

3.2 Analyse representativiteit KDV

De geselecteerde locaties voor KDV zijn qua stedelijkheid (aantal inwoners per km²) vergeleken met de beschikbare informatie in het basisbestand. Hiervoor is de in het basisbestand 'Monitor 4 Uitbreiding Kinderopvang 2003' aangetroffen verhouding

⁷ Nieuwjaarsdag, Tweede paasdag, Koninginnedag, Hemelvaartsdag en Tweede pinksterdag.

⁸ Aantal uren opvang per jaar is berekend door het aantal dagen per jaar te verminderen met de dagen die vallen in weekenden, de feestdagen en het aantal dagen dat de onderneming naast standaard feestdagen is gesloten. Vervolgens is dit getal vermenigvuldigd met het aantal opvang uren per dag en het aantal dagen opvang per week gedeeld door het totaal aantal dagen per week.

vergeleken met de verhouding in de steekproef. Indien deze verhouding niet significant afwijkt, kan de steekproef als representatief beschouwd worden.

Net als vorig jaar is de vergelijking tussen de stedelijkheid rond de locaties in het onderzoek enerzijds en het totaal van de locaties zoals opgenomen in het basisbestand anderzijds statistisch bekeken. Hieruit blijkt dat de respons voor het kenmerk 'stedelijkheid' (aantal inwoners per km²) niet significant afwijkt van de Monitor. De respons is dan ook representatief te noemen.

3.3 Resultaat prijs per uur en stratificatie KDV

De uurprijs voor kinderdagopvang is berekend zoals beschreven in paragraaf 3.1. Voor uurprijs van KDV zijn de onderstaande statistische grootheden berekend:

Mediane waarde	€5,24
Gemiddelde waarde	€5,26
Maximum waarde	€6,73
Minimum waarde	€4,10

De mediaan geeft aan dat 50% van de uurprijzen hoger respectievelijk lager is dan €5,24. Dat mediaan en gemiddelde dicht bij elkaar liggen, is een indicatie voor een vrij symmetrische verdeling van de uurprijzen. Dit blijkt ook uit de grafische weergave in figuur 3.

De verdeling van de prijs is weergegeven door middel van percentielen. In onderstaande tabel is bijvoorbeeld af te lezen dat 80% van de contracten een uurprijs heeft die lager is dan €5,64. Zoals hierboven weergegeven heeft 50% van contracten een uurprijs die hoger is dan €5,24 (de mediane waarde).

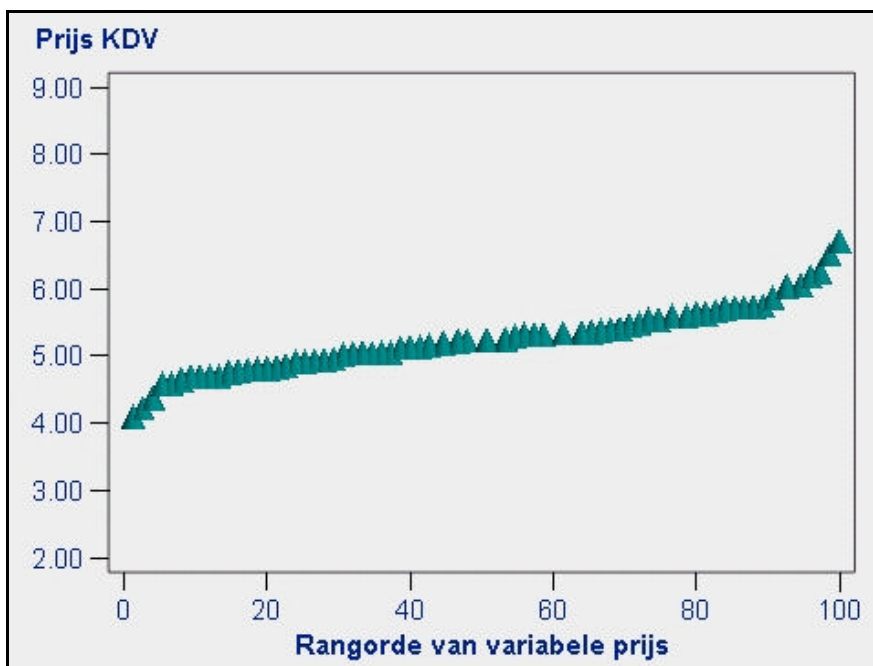
10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%
€4,70	€4,82	€5,02	€5,14	€5,24	€5,34	€5,46	€5,64	€5,88

Tabel 7: Verdeling van uurprijzen (KDV)

Voor de mediaan geldt dat het betrouwbaarheidsinterval ligt tussen €5,14 (5%) en €5,33 (95%). Bij het 80% percentiel is dit €5,50 (5%) en €5,73 (95%).

De spreiding is zichtbaar gemaakt in figuur 3. Hierin zijn alle gevonden prijzen gesorteerd op orde van grootte en weergegeven in de grafiek. Op de horizontale as zijn de percentielen te zien. De verticale as geeft de uurprijs in €weer. In de figuur staan de 20% hoogste prijzen rechts van de 80% op de horizontale as. Dit komt overeen met het 80%

percentiel. Het blijkt dat voor KDV het merendeel van de prijzen (80% van de kindplaatsen) in een beperkte band bij elkaar liggen (tussen ongeveer €4,70 en €5,88). Dit betekent dat sprake is van een duidelijke concentratie van de prijsstelling. Ook is net als vorig jaar een ‘knik’ zichtbaar is rond 90-95% en aan de onderkant tussen de 5%. Dit betekent dat er slechts voor een beperkt aantal contracten een belangrijk hogere of lagere uurprijs gevraagd wordt.

Figuur 3: Spreiding van de prijs per uur (KDV)

4. Buitenschoolse opvang

4.1 Prijs buitenschoolse opvang

Om de prijzen met elkaar te kunnen vergelijken is in dit onderzoek voor alle geselecteerde contracten gewerkt met een berekende uurprijs. De uurprijs is berekend door de jaarprijs van het geselecteerde contract te delen door het aantal opvanguren per jaar dat binnen het contract van het geselecteerde kind wordt aangeboden.

Bij de bepaling van dit aantal uren is uitgegaan van sluiting op vijf feestdagen (2004)⁹. Van elk contract is tijdens het interview vastgesteld hoeveel extra dagen de locatie gesloten is naast standaard feestdagen, het aantal dagen opvang per week en het aantal uren opvang per dag.

Aan het aantal contracturen ligt een gedetailleerde analyse van de openstelling van de locatie en opvanguren ten grondslag. Dit betekent voor BSO dat bij de berekening van de prijs niet alleen rekening gehouden is met sluiting bij vakantie en feestdagen, maar ook met langere opvang op woensdagmiddag en in schoolvakanties. Bij het afnemen van de vragenlijst is derhalve gevraagd naar:

- het aantal weken vakantiesluiting per jaar;
- het aantal weken opvang in schoolweken dat binnen het contract van het geselecteerde kind geboden wordt per jaar;
- het aantal contract uren opvang per dag (ma t/m vr) in de schoolweken;
- het aantal contracturen opvang per dag in de vakanties;
- en het aantal uren incidentele opvang per jaar welke in het contract zijn bepaald.

$$BSO_{\text{contract}} = \frac{\text{Contractprijs per jaar}_{\text{contract}}}{\text{Aantal contracturen opvang per jaar}_{\text{contract}}}$$

Er wordt in vergelijking met vorig jaar (toen in slechts 4% van de onderzochte contracten een uurprijs werd gehanteerd), momenteel in 19% van de onderzochte contracten gebruik gemaakt van een vaste uurprijs. Ook voor deze contracten is de uurprijs opnieuw berekend op bovenstaande wijze.

⁹ Nieuwjaarsdag, Tweede paasdag, Koninginnedag, Hemelvaartsdag en Tweede pinksterdag.

4.2 Analyse representativiteit BSO

De geselecteerde locaties voor buitenschoolse opvang zijn qua stedelijkheid vergeleken met de beschikbare informatie in het basisbestand. Hiervoor is de in het basisbestand ‘Monitor 4 Uitbreiding Kinderopvang 2003’ aangetroffen verhouding vergeleken met de verhouding in de steekproef. Indien deze verhouding niet significant afwijkt, geldt de steekproef als representatief.

Net als vorig jaar is de vergelijking tussen de stedelijkheid rond de locaties in het onderzoek enerzijds en het totaal van de locaties zoals opgenomen in het basisbestand anderzijds bekeken. Hieruit blijkt dat de respons voor het kental ‘stedelijkheid’ (aantal inwoners per km²) beperkt afwijkt van de Monitor. De toets op representativiteit voor stedelijkheid toont een beperkte afhankelijkheid. In de eerdere prijzenonderzoeken waarbij representativiteit expliciet is aangetoond bleek stedelijkheid niet van invloed op de prijsstelling. Wij verwachten daarom dat de beperkte afhankelijkheid geen beperking betekent voor de representativiteit van het onderzoek.

4.3 Resultaat prijs per uur en stratificatie BSO

De prijs voor een uur opvang in de buitenschoolse opvang is berekend volgens de in paragraaf 4.1 beschreven wijze. Voor uurprijs van BSO zijn de volgende statistische grootheden berekend:

Mediane waarde	€5,52
Gemiddelde waarde	€5,49
Maximum waarde	€7,50
Minimum waarde	€3,37

De mediaan geeft aan dat 50% van de uurprijzen hoger respectievelijk lager is dan €5,52. Dat mediaan en gemiddelde dicht bij elkaar liggen, is een indicatie voor een vrij symmetrische verdeling van de uurprijzen. Dit blijkt ook uit de grafische weergave in figuur 4.

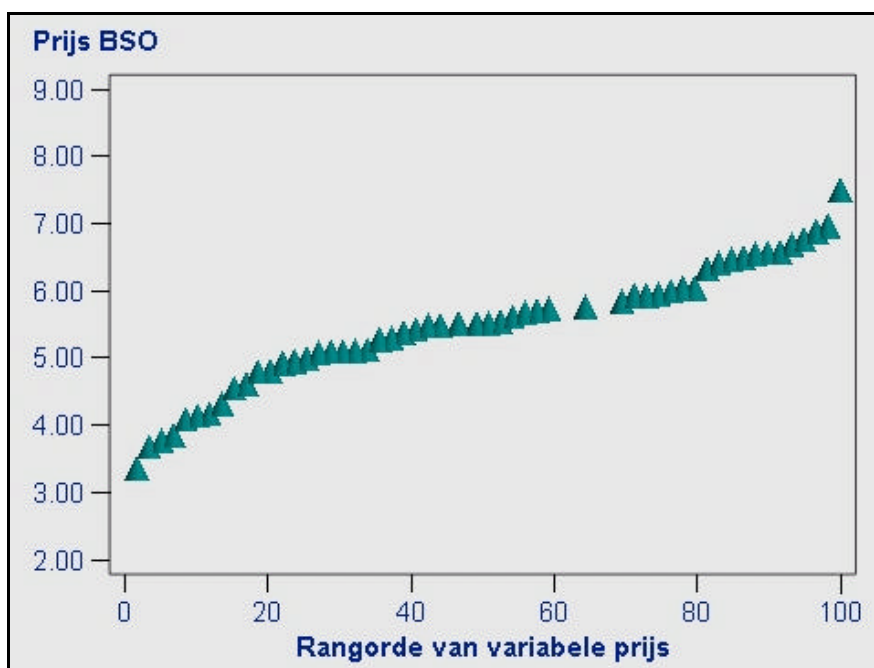
Deze verdeling van de uurprijs is eveneens weergegeven middels percentielen. In de onderstaande tabel is bijvoorbeeld af te lezen dat 80% van de contracten een uurprijs heeft die lager is dan €6,10. Zoals hierboven weergegeven heeft 50% van de contracten een uurprijs heeft die hoger is dan €5,52 (de mediane waarde).

10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%
€4,15	€4,81	€5,10	€5,42	€5,52	€5,76	€5,93	€6,10	€6,58

Tabel 8: Verdeling van uurprijzen (BSO)

Voor de mediaan geldt dat het betrouwbaarheidsinterval ligt tussen €5,39 (5%) en €5,74 (95%). Bij het 80% percentiel is dit €5,93 (5%) en €6,57 (95%).

De spreiding is zichtbaar gemaakt in figuur 4. Hierin zijn alle gevonden prijzen gesorteerd op orde van grootte en weergegeven in de grafiek. Op de horizontale as zijn de percentielen te zien. De verticale as geeft de uurprijs in €weer. In de figuur staan de 20% hoogste prijzen rechts van de 80% op de horizontale as. Dit komt overeen met het 80% percentiel. Uit het niet horizontaal lopen van de grafiek in het middensegment blijkt dat de prijzen minder geconcentreerd zijn rond het gemiddelde dan het geval is bij de KDV. Hierdoor is de 'knik' in de prijsstelling ook minder goed waarneembaar, hoewel hij in vergelijking met de BSO data van vorig jaar wel iets meer zichtbaar wordt bij 20% en 80%. De prijzen in het interval tussen het 20% en het 80% percentiel kunnen op basis van visuele beoordeling beschouwd worden als relatief overeenkomstig.

Figuur 4: Spreiding van de prijs per uur (BSO)

5. Analyse van de onderzoeksdata

5.1 Inleiding

In de hoofdstukken 3 en 4 is de prijs per uur van respectievelijk KDV en BSO weergegeven in combinatie met de spreiding die daarbij zichtbaar is. De tweede hoofdvraag van het onderzoek was het onderzoeken of er verklarende variabelen zijn voor de landelijke spreiding in uurprijzen in 2004.

In dit hoofdstuk worden voor zowel de KDV als de BSO de resultaten van de analyse van de spreiding van de uurprijzen beschreven. De gestelde vragen tijdens de interviews, aangevuld met enkele gegevens uit het basisbestand alsmede de geografische kentallen 'stedelijkheid' en 'regio' vormen samen de set van mogelijke verklarende variabelen voor de prijs. De analyse is uitgevoerd met behulp van één-op-één correlaties en Multiple regressie-analyse.

Naast een analyse van de spreiding, wordt in dit hoofdstuk inzicht gegeven in de kenmerken van de onderzoeksdata in de vorm van een beschrijving van de onderzoekspopulatie.

De onderwerpen die voor zowel KDV als BSO aan de orde komen zijn:

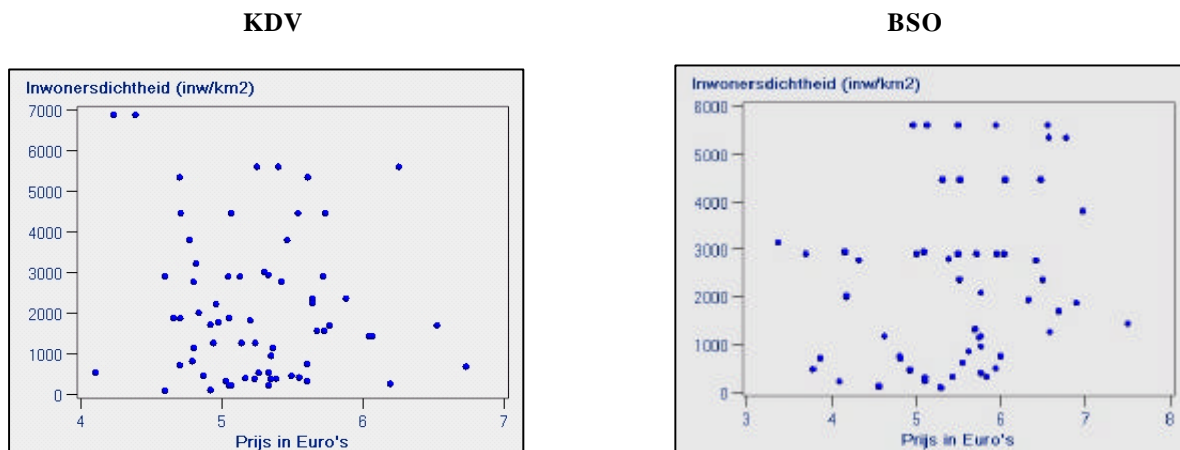
- analyse van verklarende variabelen voor de uurprijs;
- kenmerken van contracten zoals geselecteerd tijdens de interviews;
- kenmerken van de kinderopvanglocaties.

5.2 Analyse verklarende variabelen voor spreiding uurprijs

Met behulp van één-op-één correlaties tussen de variabelen en de prijs is onderzocht of er mogelijk combinaties van factoren verklarend zijn voor de spreiding in de uurprijs voor zowel KDV als BSO.

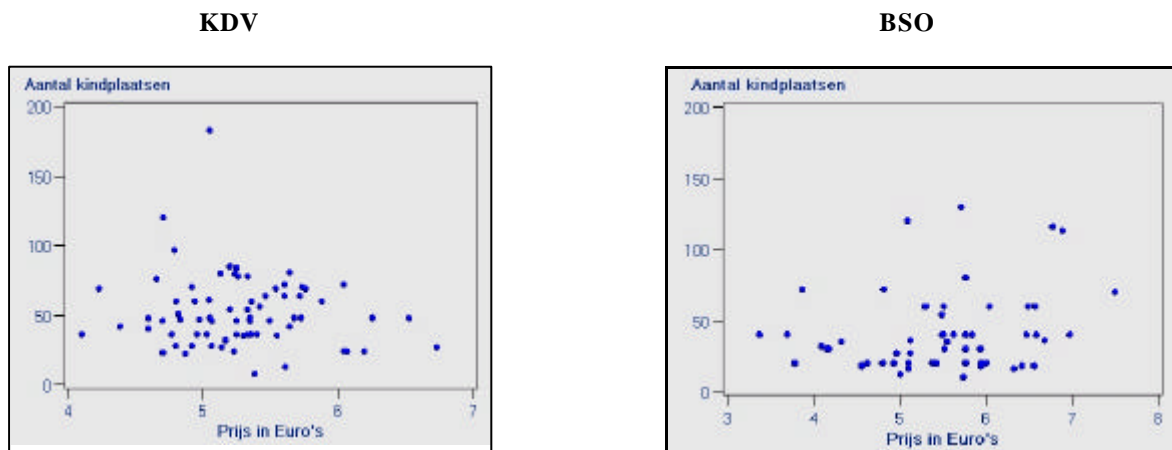
Uit de analyses is echter gebleken dat er geen significante één-op-één relaties zijn aan te tonen voor de variabelen met betrekking tot de spreiding in de uurprijzen voor zowel KDV als BSO. Ter illustratie zijn enkele combinaties grafisch weergegeven in. De eerste grafiek betreft de relatie tussen prijs per uur en stedelijkheid (uitgedrukt in aantal inwoners per km²). Links is de KDV weergegeven rechts de BSO. Er is voor geen van beide een significante relatie te ontdekken tussen prijs en stedelijkheid.

In de volgende figuren is dit te zien doordat er geen rechte lijn tussen de punten te trekken is. Met andere woorden; naarmate de mate van stedelijkheid toeneemt, is het niet significant zichtbaar geworden dat de uurprijs toe- danwel afneemt. Figuur 5 illustreert dat stedelijkheid als verklarende factor derhalve niet significant van invloed is gebleken op de uurprijzen.

Figuur 5: Grafieken correlatie uurprijs en stedelijkheid (KDV en BSO)

Een andere onderzochte correlatie is die tussen uurprijs en het aantal kindplaatsen van de betreffende KDV locatie of BSO locatie zoals opgegeven in het basisbestand. Men zou kunnen veronderstellen dat naarmate het aantal kindplaatsen toeneemt de uurprijs toedanel afneemt. Figuur 6 laat zien dat ook hier geen rechte lijn tussen de meetpunten te trekken is. Er is dus geen significante relatie te ontdekken tussen het aantal kindplaatsen en de uurprijs voor zowel KDV als BSO.

Figuur 6: Grafiek correlatie uurprijs en aantal kindplaatsen per locatie (KDV en BSO)

Naast bovenstaande correlaties is onderzocht of de contracten met hogere prijzen mogelijk meer bijzondere of uitgebreide diensten in zich hebben. Het gaat hierbij om de variabelen:

- wel/niet verlengde openstelling;
- wel/niet luiers inbegrepen;
- wel/niet voeding inbegrepen;
- wel/niet bijzondere additionele kosten inbegrepen.

Hierbij wordt aangemerkt dat met deze variabelen niet de prijs – kwaliteit verhouding is onderzocht, er is enkel onderzocht of het al dan niet inbegrepen zijn van deze variabelen een significante relatie heeft met de prijs. De veronderstelling is dat indien contracten deze aspecten in zich hebben, de prijsstelling wellicht significant hoger kan zijn dan voor contracten die dit niet in zich hebben. Echter, voor geen van deze ‘uitgebreide diensten’ is significant aangetoond dat de 20% hoogste prijzen betrekking hebben op een uitgebreider product dan de andere 80%. Derhalve kunnen voor zowel KDV als BSO de opgesomde aspecten niet als verklarende factor voor de spreiding in de uurprijs worden aangemerkt.

Tot slot is met behulp van een Multiple regressie analyse onderzocht of een combinatie van verklarende factoren inzicht geeft in de spreiding van de uurprijs en welke factor dan de meest bepalende is. De Multiple regressie analyse, waarin combinaties van variabelen worden beschouwd als mogelijke verklaring voor de prijs, heeft echter ook geen significante relaties aangetoond. Geconcludeerd kan worden dat de combinaties van verklarende variabelen niet van significante invloed lijken op de uurprijzen van zowel KDV als BSO.

5.3 Kenmerken onderzoeksdata KDV

5.3.1 Analyse contracttypen KDV

Inbegrepen diensten in het contract

In de vragenlijst is gevraagd of luiers, voeding of andere zaken al dan niet inbegrepen zijn in het contract. Het blijkt dat 67% van de geselecteerde locaties luiers verstrekken aan de kinderen en dat bij 96% van de locaties voeding inbegrepen is in de prijs.

Op de vraag of er nog andere zaken dan genoemd inbegrepen zijn in de contractprijs antwoordde 29% bevestigend. Als toelichting werd veelal gegeven dat het dan gaat om bijvoorbeeld uitstapjes en activiteiten. Vaak zijn ook verjaardags-, Sinterklaas en kerstcadeautjes inbegrepen. In een enkel geval werd de aanwezigheid van een pedagoog, een x- aantal ruildagen per jaar en een peutervolgsysteem genoemd.

Dit betekent overigens niet dat de overige 71% geen uitstapjes of activiteiten ondernemen, maar een aantal maal is genoemd dat hiervoor een extra bijdrage van de ouders wordt gevraagd.

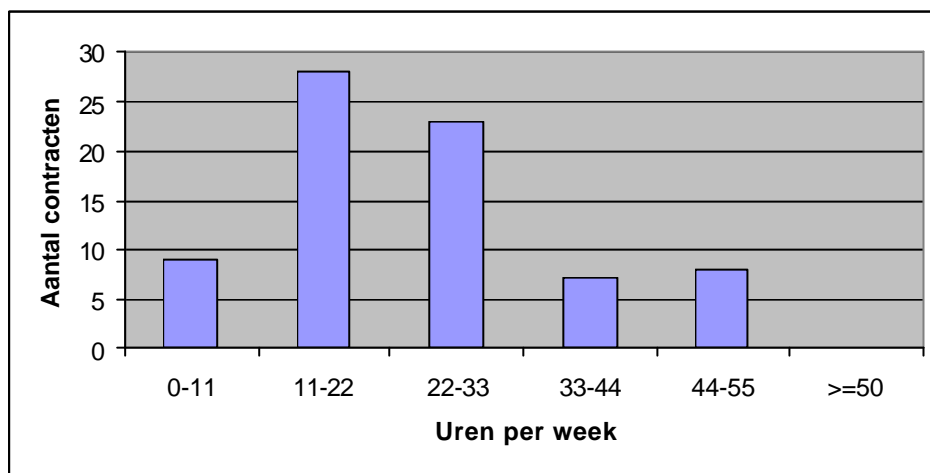
Verlengde openstelling

Tijdens de interviews is gevraagd of er binnen het geselecteerde contract gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden van verlengde openstelling. Het blijkt dat in 7% van de geselecteerde contracten van een verlengde openstelling gebruik wordt gemaakt. Niet onderzocht is welk percentage van de ondernemingen de verlengde openstelling daadwerkelijk aanbiedt.

Aantal uren opvang

Zoals eerder aangegeven is de berekening van de uurprijs gebaseerd op de contractprijs en het aantal contracturen opvang dat aan het geselecteerde kind werd aangeboden. Dit betekent dat ook een beeld is verkregen van het aantal uren dat een kind gemiddeld wordt opgevangen binnen de KDV.

Het histogram in figuur 7 geeft de verdeling weer van het aantal uren dat een kind per week wordt opgevangen in een KDV.

Figuur 7: Verdeling aantal uren opvang per week (KDV)

In bovenstaande figuur is het product van de antwoorden op de vraag 4a ‘wat is het aantal uur opvang per dag voor dit kind’ en de vraag 4b ‘wat is het aantal dagen opvang per week’ in dit contract weergegeven. Omdat het aantal contracturen per dag in veel gevallen net groter is dan 10, is in dit diagram gewerkt met een klassebreedte van 11 uur.

5.3.2 Analyse locatietekenen KDV

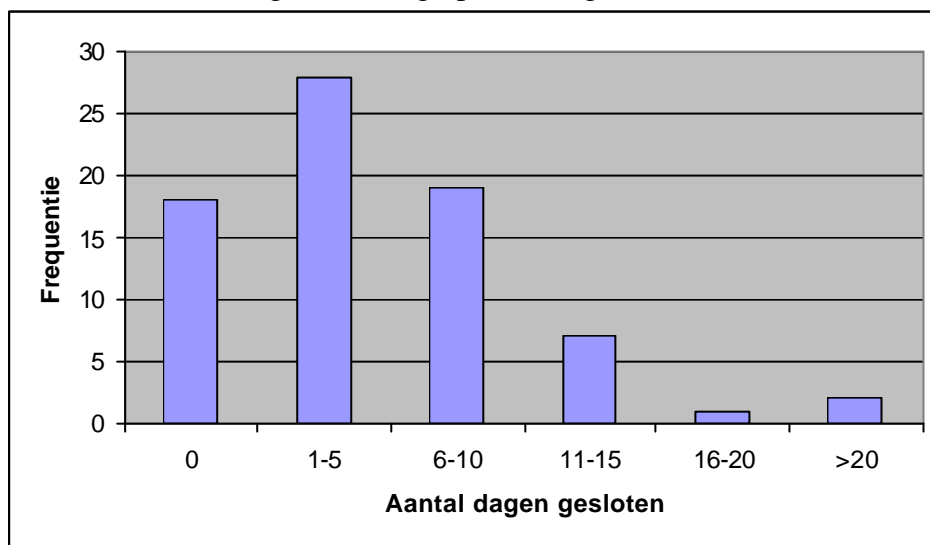
Prijsbepaling centraal of decentraal

Uit het onderzoek blijkt dat van de locaties die behoren tot een onderneming met meerdere locaties (de zgn. meerpitters) voor 88% de prijs op het centrale niveau wordt vastgesteld. Voor de overige 12 % geldt dat deze meerpitters op decentraal niveau de prijs bepalen.

Analyse (vakantie)sluiting

In de berekening van de uurprijs is rekening gehouden met het aantal dagen sluiting van de locatie. In figuur 8 is weergegeven hoeveel dagen de diverse locaties gesloten zijn naast de vijf standaard feestdagen in 2004.

Het grootste gedeelte van de locaties is tussen de nul en tien dagen gesloten. Dit betreft zowel vakantiesluiting als sluiting op losse dagen.

Figuur 8: Overzicht aantal dagen sluiting 2004 naast standaardfeestdagen (KDV)

Verdeling bedrijfs-, particuliere en gesubsidieerde plaatsen

Van de KDV contracten die geselecteerd zijn, is de verdeling naar type opvangplaats als volgt:

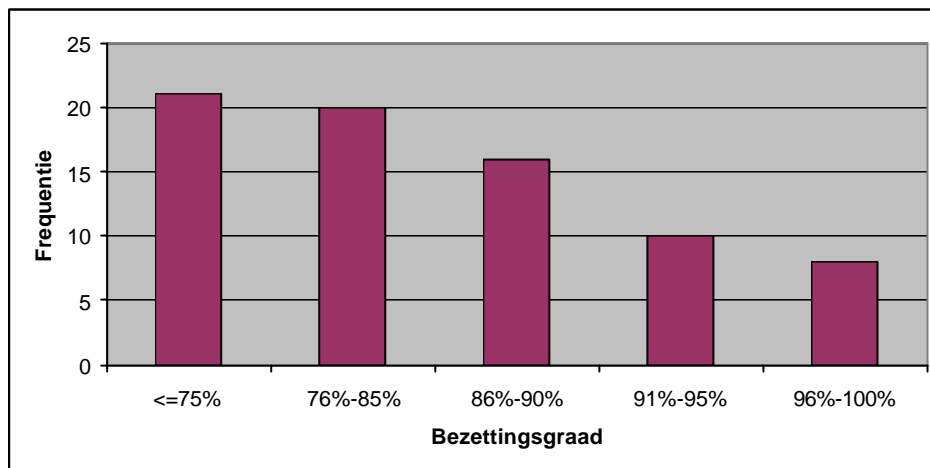
- Bedrijfsplaats 72%
- Particuliere plaats 17%
- Gesubsidieerde plaats 8%

Voor 3% geldt dat de optie ‘anders’ is ingevuld. In deze gevallen betrof het contracten die waren afgesloten met een Regionaal Opleidingen Centrum (ROC) voor de opvang van kinderen van nieuwkomers.

Analyse bezetting

De gemiddelde gerapporteerde bezettingsgraad is 81%. De verdeling over de onderzochte locaties is weergegeven in figuur 9.

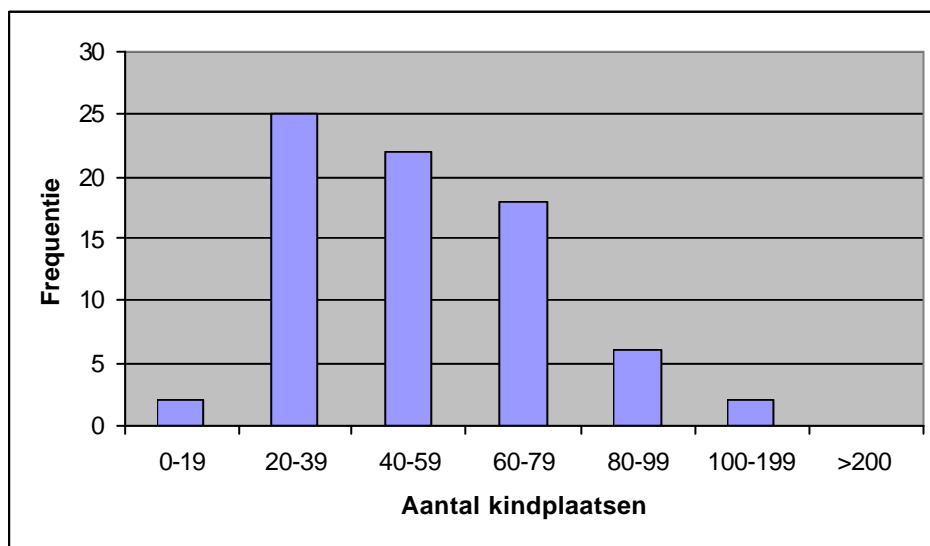
Hierin is geen berekende bezettingsgraad weergegeven, maar op basis van antwoorden van respondenten volgt een gemiddelde van 81%. Hierbij wordt aangemerkt dat niet geverifieerd is of iedere respondent een gelijke.

Figuur 9: Bezettingsgraad van KDV locaties

Aantal kindplaatsen per locatie

Informatie over het aantal kindplaatsen per locatie is beschikbaar uit de Monitor 4 Uitbreiding Kinderopvang 2003. In figuur 10 is de opbouw van het aantal kindplaatsen per locatie uit de steekproef weergegeven.

Figuur 10: Opbouw aantal kindplaatsen per locatie (KDV)

Subsidierelatie met de gemeente

Een subsidierelatie met de gemeente kan wellicht van invloed zijn op de uurprijs.

In de vragenlijst zijn twee vragen opgenomen die het bestaan van een subsidierelatie kunnen weergeven.

1. Worden overschotten in de exploitatie teruggestort naar de gemeente?
2. Vult de gemeente eventuele tekorten in de exploitatie aan?

Bovendien is gevraagd of de situatie het afgelopen jaar is veranderd.

Hoewel deze vragen geen volledig beeld geven van alle mogelijke subsidies, brengen ze wel in beeld of er een subsidierelatie (zijnde gemeentelijke subsidie anders dan de inkoop van subsidieplaatsen) bestaat met gemeenten. Van de onderzochte locaties voor kinderdagopvang hebben er slechts 2 een subsidierelatie met de gemeente. Voor 1 locatie is de situatie anders ten opzichte van het jaar ervoor.

Onderdeel van brede welzijnsorganisatie

Van de onderzochte KDV-locaties maken er 5 deel uit van een brede welzijnsorganisatie. De vraag of deze situatie anders is ten opzichte van het jaar ervoor is door 4 van deze 5 respondenten bevestigend beantwoord.

5.4 Kenmerken onderzoeksdata BSO

5.4.1 Analyse contracttypen BSO

Inbegrepen diensten in contract

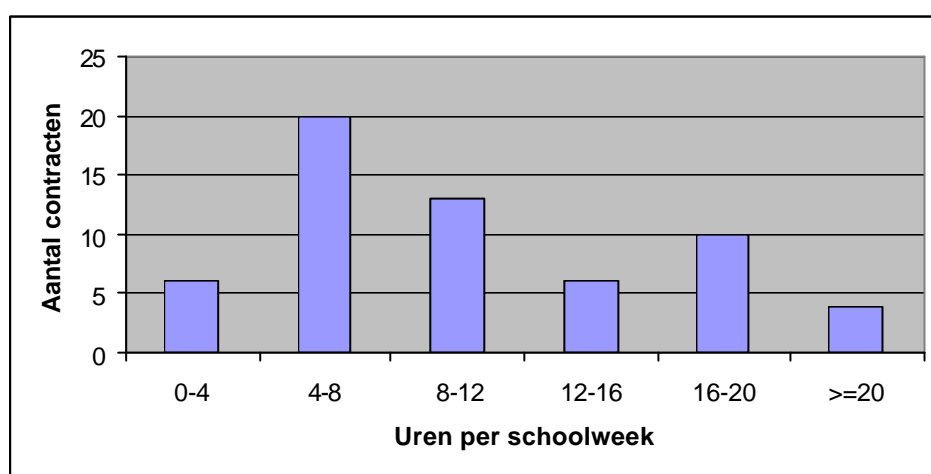
In de vragenlijst is gevraagd of al dan niet voeding/drinken, vervoer tussen scholen opvang, kosten voor sportactiviteiten en uitstapjes zijn inbegrepen in de contractprijs.

Voor 97% van de BSO contracten is voeding/drinken inbegrepen. In 81% van de gevallen is positief geantwoord op de vraag of vervoer tussen school en de opvang is inbegrepen en 42% heeft de kosten voor sportactiviteiten opgenomen in de contractprijs. Voor 93% geldt dat ook kosten voor (sociaal/culturele) uitstapjes in het contract zijn opgenomen.

Op vraag of er nog andere zaken dan genoemd inbegrepen waren in de contractprijs, heeft 22% bevestigend geantwoord. Hierbij ging het overwegend om zaken als: feestjes, presentjes, thema-avonden, zomerfeest en aanwezigheid van een pedagoog. Dit betekent overigens niet dat de overige 78% geen uitstapjes of activiteiten onderneemt, maar een aantal maal is genoemd dat hiervoor een extra bijdrage van de ouders wordt gevraagd.

Aantal dagen opvang

De berekening van de uurprijs is gebaseerd op de contractprijs en het aantal contracturen opvang dat aan het geselecteerde kind wordt aangeboden. Met behulp van de antwoorden op de vraag 5a ‘aantal uren opvang in schoolweken voor dit contract (maandag tot en met vrijdag)’ is een beeld verkregen van het aantal uren dat een kind gemiddeld wordt opgevangen in de BSO. Het histogram in Figuur 11 geeft de verdeling weer van het aantal uren dat een kind opgevangen wordt in schoolweken.

Figuur 11: Verdeling aantal uren opvang per week in schoolweken (BSO)

5.4.2 Analyse locatienmerken BSO

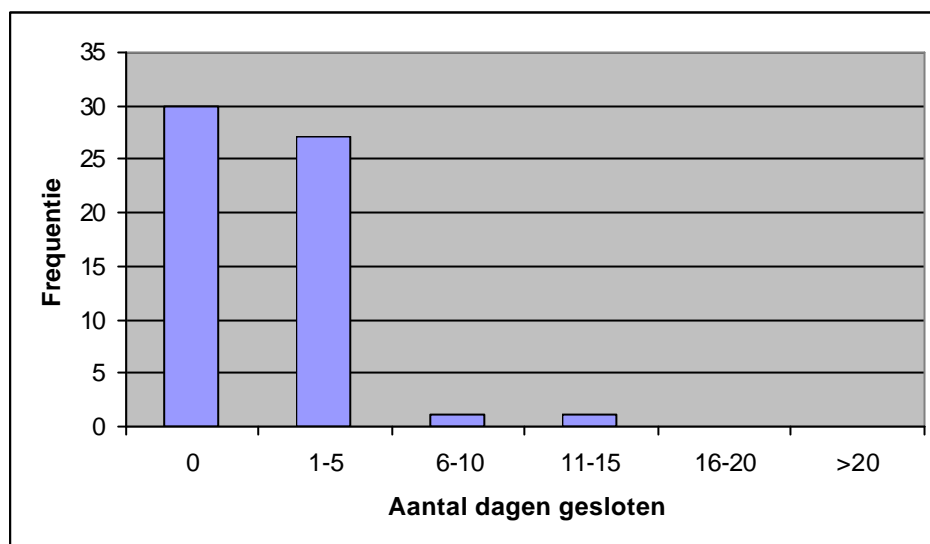
Prijsbepaling centraal of decentraal

Uit het onderzoek blijkt dat van de locaties die behoren tot een onderneming met meerdere locaties (de zgn. meerpitters) voor 89% de prijs op het centrale niveau wordt vastgesteld. Voor de overige 11 % geldt dat deze meerpitters op decentraal niveau de prijs bepalen.

Analyse opvang schoolvakanties en vakantiesluiting

De BSO locaties bieden de mogelijkheid aan opvang in de schoolvakanties te verzorgen; in 85% van de geselecteerde contracten wordt hiervan gebruik gemaakt.

In de berekening van de uurprijs is rekening gehouden met het aantal dagen sluiting van de locatie. In figuur 12 is weergegeven hoeveel dagen de locaties gesloten zijn zoals door respondenten opgegeven in de vragenlijst bij de vraag over vakantiesluiting.

Figuur 12: Overzicht aantal dagen vakantiesluiting 2004 (BSO)

Verdeling bedrijfs-, particuliere en gesubsidieerde plaatsen

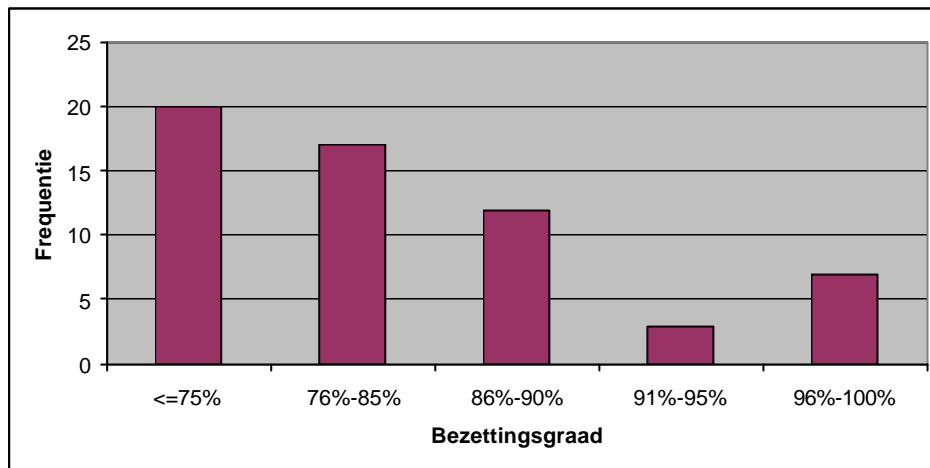
Van de BSO contracten die geselecteerd zijn, is de verdeling naar type opvangplaats als volgt:

- Bedrijfsplaats 73%
- Particuliere plaats 10%
- Gesubsidieerde plaats 12%

Voor 5% geldt dat de optie ‘anders’ is ingevuld. In deze gevallen betrof het contracten die o.a. zijn afgesloten voor alleenstaande ouders (via de sociale dienst).

Analyse bezetting

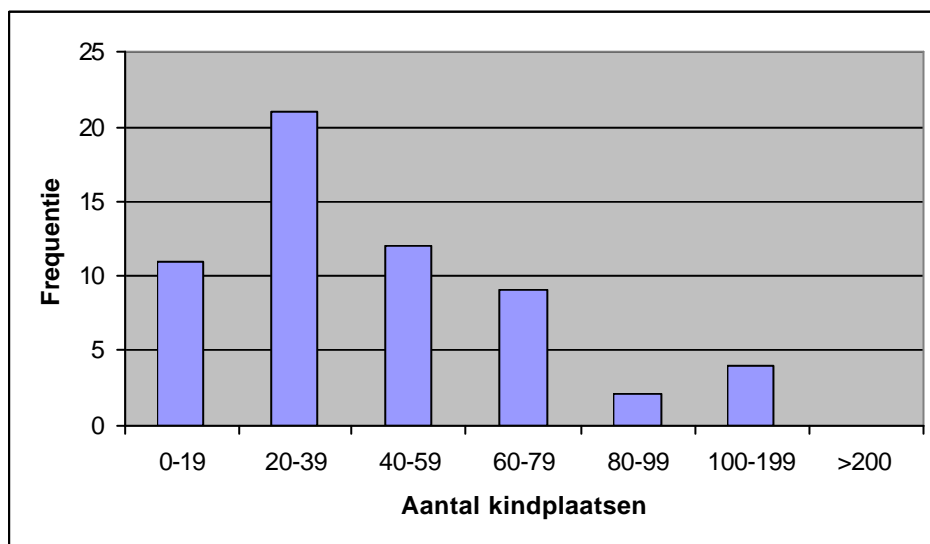
De gemiddelde gerapporteerde bezettingsgraad is 76%. De verdeling over de onderzochte locaties is weergegeven in figuur 13. Hierin is geen berekende bezettingsgraad weergegeven, maar op basis van antwoorden van respondenten volgt een gemiddelde van 76%. Hierbij wordt aangemerkt dat niet geverifieerd is of iedere respondent een gelijke definitie van bezettingsgraad hanteerde.

Figuur 13 Bezettingsgraad van BSO locaties

Aantal kindplaatsen per locatie

Informatie over het aantal kindplaatsen per locatie is beschikbaar uit de Monitor 4 Uitbreiding Kinderopvang 2003. In figuur 14 is de opbouw van het aantal kindplaatsen per geselecteerde locatie weergegeven.

Figuur 14: Opbouw aantal kindplaatsen per locatie (BSO)

Subsidierelatie met de gemeente

Een subsidierelatie met de gemeente kan van invloed zijn op de uurprijs. In de vragenlijst zijn twee vragen opgenomen die het bestaan van een subsidierelatie kunnen weergeven.

1. Worden overschotten in de exploitatie teruggestort naar de gemeente?
2. Vult de gemeente eventuele tekorten in de exploitatie aan?

Bovendien is gevraagd of de situatie het afgelopen jaar is veranderd.

Hoewel deze vragen geen volledig beeld geven van alle mogelijke subsidies, brengen ze wel in beeld of er een subsidierelatie (zijnde gemeentelijke subsidie anders dan de inkoop van subsidieplaatsen) kan bestaan met gemeenten. Van de onderzochte locaties voor buitenschoolse opvang hebben er 5 een subsidierelatie met de gemeente. Voor 3 van de respondenten is de situatie anders is dan het jaar ervoor.

Onderdeel van brede welzijnsorganisatie

Van de onderzochte BSO-locaties maken 5 locaties deel uit van een brede welzijnsorganisatie. De vraag of deze situatie anders is ten opzichte van het jaar ervoor is door 3 van deze 5 bevestigend beantwoord.

6. Vergelijking prijzen 2003 en 2004

6.1 Inleiding

Het doel van dit hoofdstuk is tweeledig. Ten eerste wordt in dit hoofdstuk de prijsstijging van de uurprijzen, zoals gemeten voor het jaar 2003 en 2004, weergegeven en wordt ingegaan op significante verschillen met de resultaten van het onderzoek van 2003 die mogelijk een indicatie kunnen zijn voor trends in de branche. Ten tweede wordt de prijstoename voor elk van de onderzochte contracten in het onderzoek geanalyseerd en wordt het relatieve gewicht dat respondenten toekennen aan mogelijke redenen voor prijsontwikkeling onderzocht.

6.2 Uurprijzen 2003 versus 2004

De relatieve prijsstijging tussen de prijzen van 2003 en 2004 is in onderstaande tabel weergegeven:

	50% percentiel		80% percentiel	
	2004	Stijging tov 2003	2004	Stijging tov 2003
KDV	€5,24	5%	€5,64	5%
BSO	€5,52	5%	€6,10	4%

Tabel 9: Vergelijking prijzen 2003 en 2004

Tabel 9 is gebaseerd op de prijzen voor het jaar 2003 en 2004 zoals gemeten in het prijzenonderzoek 2004. Bij het afnemen van de vragenlijst voor het geselecteerde contract is de prijs zowel voor 2003 als voor 2004 gevraagd (zie ook bijlage V). Weergave van de gevonden prijsstijging (binnen de steekproef van 2004) is in dit geval zuiverder dan het vergelijken van de prijzen uit het prijzenonderzoek 2003 en 2004¹⁰.

¹⁰ Prijzen 2003 uit het prijzenonderzoek 2003 zijn met name voor de BSO afwijkend van prijzen 2003 uit prijzenonderzoek 2004, vanwege de veranderende samenstelling van de respons. De schattingen van de uurprijzen BSO 2003 in prijzenonderzoek 2004 vallen overigens wel binnen de betrouwbaarheidsinterval van de bevindingen van het rapport 2003.

6.3 Overige resultaten 2003 versus 2004

In hoofdstuk 5 is een analyse gemaakt van de onderzoeksdata waarin veel kenmerken zijn opgenomen van het contract en van de locaties voor respectievelijk KDV en BSO. In deze paragraaf wordt per opvangvorm een overzicht gegeven van enkele resultaten van het prijzenonderzoek 2004 en van het prijzenonderzoek van 2003. Aan dit overzicht kunnen geen inhoudelijke conclusies worden verbonden, gelet op de doelstelling van het onderzoek. Het prijzenonderzoek richt zich met name op de vaststelling van de uurprijzen; met die doelstelling is de steekproef getrokken en zijn de vragenlijsten afgenomen.

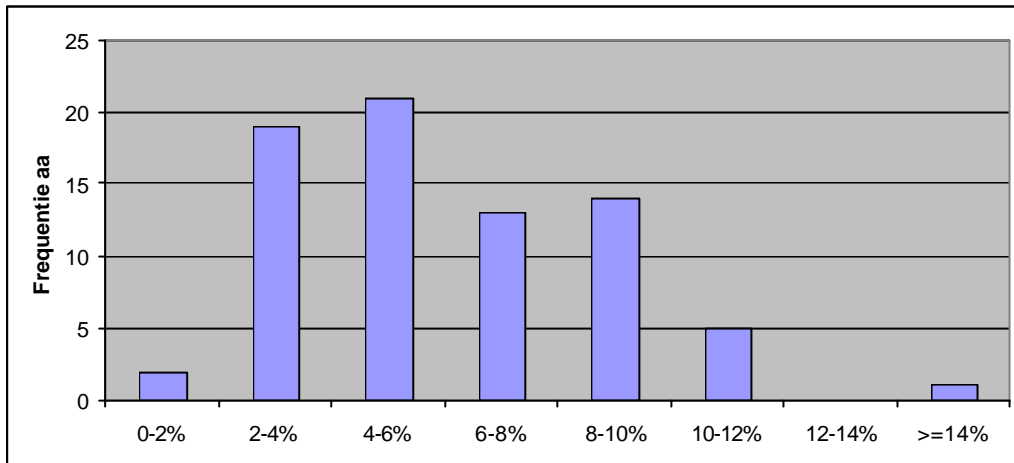
	<i>KDV</i>		<i>BSO</i>	
	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>
Particuliere plaatsen	20%	17%	16%	10%
Bedrijfsplaatsen	72%	72%	43%	73%
Subsidieplaatsen	8%	8%	35%	12%
Locaties die een subsidierelatie met de gemeente kennen (zijnde gemeentelijke subsidie anders dan de inkoop van subsidieplaatsen)	5%	3%	8%	9%
Locaties die deel uitmaken van een brede welzijnsorganisatie	8%	7%	12%	9%
Locaties die een uurprijs hanteren	5%	24%	4%	19%
Locaties die het hele jaar geopend zijn (KDV: 0 dagen gesloten naast feestdagen, BSO: 0 weken vakantie sluiting)	28%	24%	37%	51%
Locaties waar sportactiviteiten onderdeel zijn van het contract	-	-	30%	42%

Tabel 10: Enkele overzichtpercentages 2003 en 2004

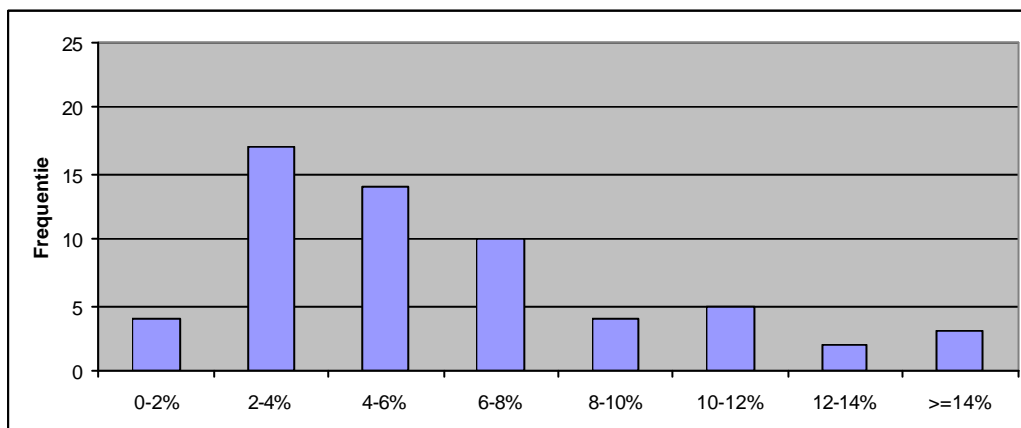
6.4 Analyse prijsontwikkeling

Voor de onderzochte contracten BSO en KDV is aan de respondenten gevraagd wat de prijsstijging is die voor deze locaties in brede zin is doorgevoerd. In figuur 15 en figuur 16 hieronder is weergegeven welke prijsverhogingen zijn doorgevoerd. Wat opvalt, is dat bij de

BSO een aantal relatief grote prijsverhogingen zijn toegepast. De hoogste prijsverhoging is een echte uitschieter namelijk 30%.

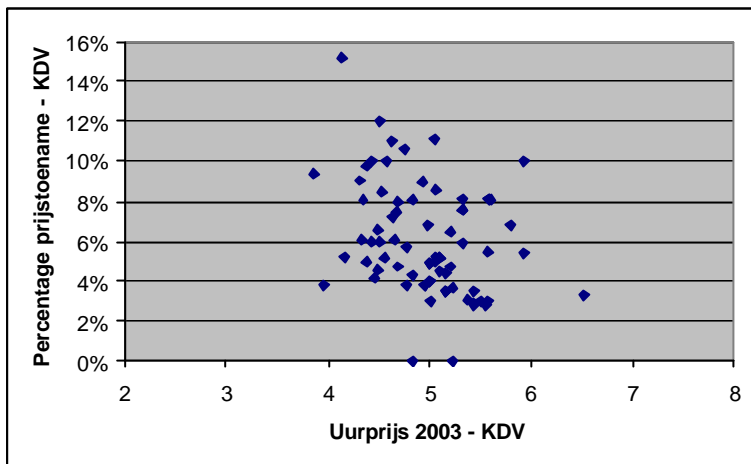
Figuur 15: Prijsstijging KDV 2003-2004

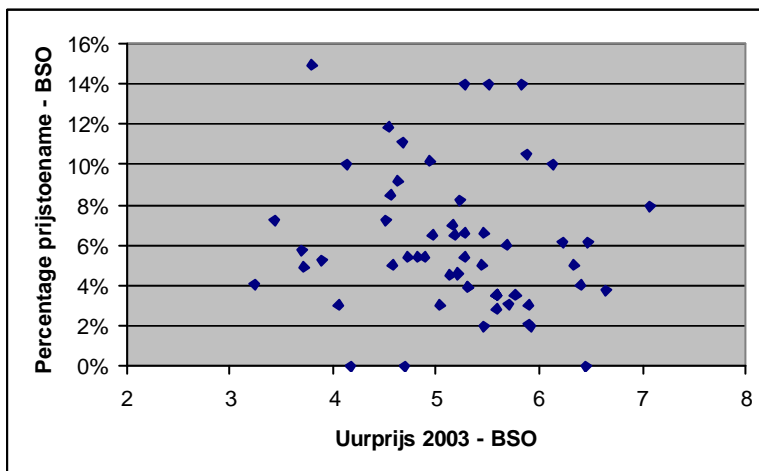
Figuur 16: Prijsstijging BSO 2003-2004

Om te onderzoeken of er sprake is van een inhaalslag is hierna de absolute prijs van een onderzocht contract in 2003 vergeleken met de relatieve prijsstijging. Als er sprake zou zijn van een inhaalslag dan zou een trend van links boven naar rechts onder zichtbaar moeten zijn. Voor KDV blijkt een kleine negatieve maar statistisch significante samenhang tussen de uurprijs 2003 en het percentage prijsstijging. Een verklaring hiervoor kan zijn een inhaalslag, maar het is ook mogelijk dat dit een teken is van convergentie. Voor BSO is geen statistische samenhang gevonden.

Opvallende punten bij BSO zijn de punten linksonder, waarbij sprake is van lage prijzen in 2003 gecombineerd met beperkte prijsstijgingen.

Figuur 17: Vergelijking uurprijs 2003 met prijsstijging 2003-2004 (KDV)

Figuur 18: Vergelijking uurprijs 2003 met prijsstijging 2003-2004 (BSO) ¹¹

6.5 Invloed van voorgedefinieerde factoren

Om het relatieve gewicht te onderzoeken dat respondenten toekennen aan mogelijke redenen voor hun prijsontwikkeling is de methodiek van paarsgewijs vergelijken toegepast. Deze methodiek maakt het mogelijk om met het stellen van een aantal vergelijkende kwalitatieve vragen te komen tot een kwantitatieve uitspraak over het relatieve belang dat

¹¹ Omwille van de vergelijkbaarheid is in deze figuur de waarneming (€5,39; stijging 30%) niet opgenomen.

toegekend wordt aan een aantal door de begeleidingscommissie voorgedefinieerde factoren.

Aan de respondenten is de volgende lijst van door de begeleidingscommissie voorgedefinieerde factoren voor gelegd:

1. Loonkosten gerelateerd aan CAO afspraken;
2. Loonkosten gerelateerd aan overheidsbeleid, zoals Wet Poortwachter, afschaffing ID-banen, 2^e jaar doorbetaling bij ziekte;
3. Leegstand, bij lage bezettingsgraad kunnen blijven voldoen aan de financiële verplichtingen;
4. Arbo- en veiligheidsregelgeving;
5. Verbetering financiële positie in verband met voorbereiding Wbk (rendement en/of solvabiliteit);
6. Onzekerheid cq. wijziging gemeentesubsidies in verband met voorbereiding Wbk. Dit betreft zowel subsidies voor gemeentelijke subsidieplaatsen, exploitatiesubsidies, algemene subsidies als huisvestingssubsidies.

Omdat de hierboven genoemde zes factoren steeds één-op-één met elkaar vergeleken worden, betekent dit dat een 15-tal combinaties van factoren voorgelegd zijn waarop de respondent aan kon geven welke van de twee naar zijn mening 'grotere', 'gelijke', 'kleinere' invloed had op prijsontwikkeling. Indien de combinatie van factoren niet van invloed was, kon 'n.v.t.' als antwoord aangekruist worden. Hierbij wordt aangemerkt dat de verkregen antwoorden subjectief van aard zijn en niet op kwaliteit zijn getoetst bij het uitvoeren van de analyse.

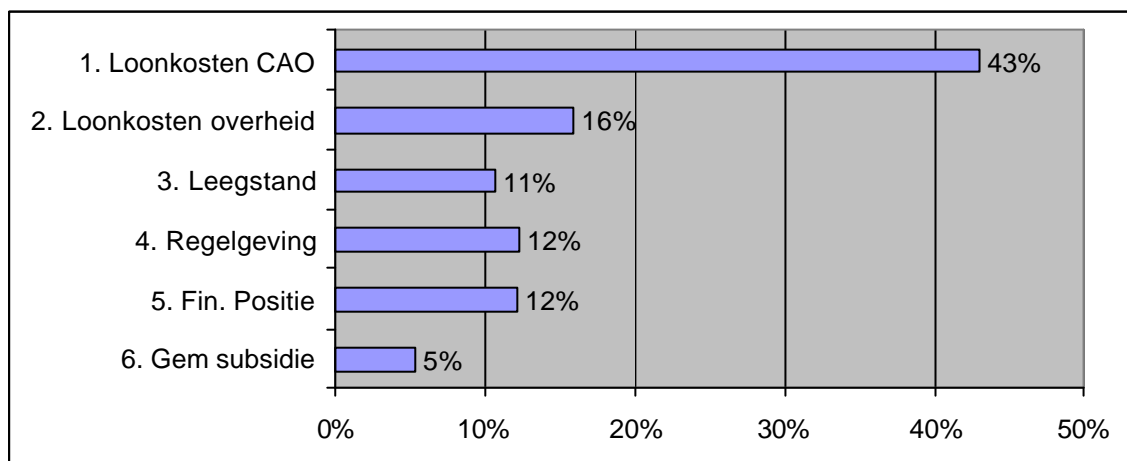
Met de analysemethodiek van paarsgewijze vergelijking is het mogelijk om de zes voorgedefinieerde factoren te scoren op een relatieve wijze, ook wanneer de respondenten onderling sterk van mening verschillen. Deze score is een relatieve waarde en kan worden geïnterpreteerd als het gemiddelde gepercipieerde belang van elk van de voorgedefinieerde factoren van prijsstijging.

Tijdens elk van de interviews waarin de vragenlijst is doorlopen, is ook samen met de respondent het onderdeel 4 'Analyse Prijsontwikkeling' ingevuld. Voor alle contracten waarvoor de toename in de uurprijs volgens opgave van organisatie hoger is dan de inflatie (CBS: 2,1%), is het schema van onderdeel 4 van de vragenlijst ingevuld.

Voor 128 van de 134 onderzochte contracten was dit het geval zodat voor 6 contracten dit deel van de vragenlijst niet is ingevuld. Dit aantal wijkt af van de aantallen in figuren 15 en 16 omdat in deze figuren de berekende prijsverhoging voor alle onderzochte contracten is weergegeven.

In figuur 19 is de gemiddelde score van alle BSO en KDV contracten opgenomen voor elk van de zes voorgelegde factoren van prijsontwikkeling. De percentages tonen het relatieve belang aan dat de respondenten geeft aan de alternatieven.

Het is duidelijk dat de respondenten in de onderlinge weging de factor ‘Loonkosten gerelateerd aan CAO afspraken’ overwegend de belangrijkste factor vonden (score 43%) die van invloed is geweest op de prijsontwikkeling. De factoren 2 tot en met 5 liggen in een range tussen 11% en 16%. Ze moeten daarom als vergelijkbaar worden geïnterpreteerd en hebben dus naar mening van de respondenten een vergelijkbare invloed gehad op de prijsontwikkeling. Het 6^e alternatief ‘Gemeentelijke subsidies’ wordt duidelijk het laagst gescoord en lijkt naar mening van de respondenten de minste invloed op de prijsontwikkeling te hebben (score 5%).

Figuur 19: Oordeel relatieve invloed voorgedefinieerde factoren prijsstijging KDV en BSO

Ondanks het feit dat deze kwantitatieve resultaten subjectief zijn, kan door middel van statistische toetsing aange toond worden dat de berekende numerieke verhouding tussen de alternatieven significant is. Verder blijkt uit een analyse van de betrouwbaarheidsintervallen van elk van de percentages dat de eerste factor duidelijk op afstand het sterkst scoort. Deze factor wordt dus als belangrijkste factor gezien die de prijsontwikkeling heeft beïnvloed. De overlap van de betrouwbaarheidsintervallen van de alternatieven 2 tot en met 5 bevestigt de constatering dat deze factoren als vergelijkbaar beoordeeld moeten worden.

Vanzelfsprekend laten respondenten verschillende antwoorden horen op de gestelde vragen, omdat de situatie waarin de verschillende ondernemingen zich bevinden sterk kan verschillen. Een indicatie voor de mate waarin de respondenten het met elkaar eens zijn is het zogenaamde ‘coëfficiënt for agreement’. Bij volledige overeenstemming heeft deze coëfficiënt de waarde 1. Voor het totaal van de antwoorden voor de KDV en BSO-

contracten is deze waarde 0,18. Hiermee kan geconstateerd worden dat er grote verschillen bestaan tussen de meningen van respondenten. Dit betekent dat de respondenten veel verschillende antwoorden hebben gegeven, maar dat de factor 'Loonkosten CAO' de grootste invloed heeft gehad op de prijsstijging.

De analyse voor alle KDV- en BSO-respondenten gezamenlijk is gemaakt, is ook uitgevoerd voor de KDV- en de BSO-respondenten afzonderlijk. De resultaten van deze analyses komen bijzonder sterk overeen met de resultaten voor de totale groep van zoals weergegeven in figuur 19. Echter, statistisch moeten deze resultaten als minder betrouwbaar beoordeeld worden. Hieruit kan geconcludeerd worden, dat het gebruik van resultaten voor het totaal aan KDV en BSO verantwoord is en zelfs te prefereren boven de analysesresultaten gesplitst naar KDV en BSO.

Bijlagen**I Index figuren**

Figuur 1: Spreiding prijzen per uur KDV en BSO.....	6
Figuur 2: Projectorganisatie Prijzenonderzoek 2004	10
Figuur 3: Spreiding van de prijs per uur (KDV)	22
Figuur 4: Spreiding van de prijs per uur (BSO).....	25
Figuur 5: Grafieken correlatie uurprijs en stedelijkheid (KDV en BSO)	27
Figuur 6: Grafiek correlatie uurprijs en aantal kindplaatsen per locatie (KDV en BSO)	27
Figuur 7: Verdeling aantal uren opvang per week (KDV).....	29
Figuur 8: Overzicht aantal dagen sluiting 2004 naast standaardfeestdagen (KDV)	30
Figuur 9: Bezettingsgraad van KDV locaties.....	31
Figuur 10: Opbouw aantal kindplaatsen per locatie (KDV)	31
Figuur 11: Verdeling aantal uren opvang per week in schoolweken (BSO).....	33
Figuur 12: Overzicht aantal dagen vakantiesluiting 2004 (BSO)	34
Figuur 13 Bezettingsgraad van BSO locaties.....	35
Figuur 14: Opbouw aantal kindplaatsen per locatie (BSO)	35
Figuur 15: Prijstoename KDV 2003-2004	39
Figuur 16: Prijstoename BSO 2003-2004	39
Figuur 17: Vergelijking uurprijs 2003 met prijsstijging 2003-2004 (KDV).....	40
Figuur 18: Vergelijking uurprijs 2003 met prijsstijging 2003-2004 (BSO)	40
Figuur 19: Oordeel relatieve invloed voorgedefinieerde factoren prijsstijging KDV en BSO.....	42

II Index tabellen

Tabel 1: Respons aantal steekproefelementen KDV en BSO	5
Tabel 2: Verdeling van uurprijzen KDV en BSO	5
Tabel 3: Vergelijking prijzen 2003 en 2004.....	7
Tabel 4: Plan van aanpak	12
Tabel 5: Bepaling van de steekproefomvang	15
Tabel 6: Stappen in statistische analyse	17
Tabel 7: Verdeling van uurprijzen (KDV)	21
Tabel 8: Verdeling van uurprijzen (BSO).....	24
Tabel 9: Vergelijking prijzen 2003 en 2004.....	37
Tabel 10: Enkele overzichtpercentages 2003 en 2004	38

III Samenstelling Begeleidingscommissie

- Mevrouw drs. J. Baaten
Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- Mevrouw drs. C.M. Bienemann
Maatschappelijk Ondernemers Groep
- De heer ir. G. van Rozendaal
Kinent, Informatie en advies over kinderopvang
- Mevrouw P. Rutten
Stichting Waarborgfonds Kinderopvang
- De heer ir. A.V.W. van Ulden
Branchevereniging ondernemers in de kinderopvang
- De heer dr. J.W.J. Verschuur
Belangenvereniging voor Ouders in de Kinderopvang
- Mevrouw drs. M. Zebregs
Ministerie van SZW, directie Arbeidsverhoudingen

IV Brief SZWMinisterie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid

T.a.v. de directeur / hoofd financiële administratie

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
Telefoon (070) 333 44 44
Telefax (070) 333 40 33**Uw brief****Ons kenmerk**
AV/KO/2003/89907**Doorkiesnummer**
(070) 333 5523**Onderwerp**
Verzoek medewerking prijzenonderzoek
kinderopvang 2004**Datum**
26 november 2003**Contactpersoon**
M. Zebregs

Geachte mevrouw, mijnheer,

Graag vraag ik uw aandacht voor het volgende.

Zoals bekend werkt het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) aan de nieuwe Wet basisvoorziening kinderopvang (Wbk), die naar verwachting op 1 januari 2005 van kracht wordt. Met deze wet krijgt de kinderopvang een eigen wettelijk regime. Een belangrijk onderdeel van de Wbk is de nieuwe wijze van financiering. In de nieuwe financieringswijze dragen overheid, werkgevers en ouders ieder een deel van de kosten van kinderopvang. De ouders kunnen hiervoor een subsidie van de Belastingdienst ontvangen. De hoogte van de subsidie is gebaseerd op de prijs van de kinderopvang.

Om het inzicht in de hoogte van de prijzen in de kinderopvang te vergroten, heeft de afdeling Kinderopvang van het ministerie van SZW wederom Deloitte opdracht verleend om onderzoek te doen naar de hoogte en de verdeling van de uurprijs voor de kinderdagopvang en buitenschoolse opvang per 1 januari 2004. Het ministerie van SZW wil met het oog op een gedegen voorbereiding van de invoering van de Wbk de resultaten van de eerdere onderzoeken actualiseren. Het prijzenonderzoek 2004 wordt net als in de voorgaande twee jaren begeleid door

de Maatschappelijke Ondernemers (MO)Groep, de Branchevereniging van ondernemers in de kinderopvang, de Belangenvereniging Ouders in de Kinderopvang (BoinK), de bemiddelaar Kintent, de stichting Waarborgfonds Kinderopvang en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Het onderzoek wordt uitgevoerd door middel van een face-to-face interview afgenomen door een consultant van Deloitte, die vertrouwd is met de kinderopvang methodiek. Er is een a-selecte representatieve steekproef getrokken van ondernemingen voor kinderopvang die bezocht zullen worden. Uw onderneming is hierbinnen gevallen en ik vraag u, mede namens de organisaties, die deel uitmaken van de begeleidingscommissie dringend uw medewerking aan dit onderzoek te verlenen. Alle participerende ondernemingen worden op de hoogte gebracht van de resultaten van het onderzoek. U kunt dan de hoogte van uw prijs en eventuele andere relevante kenmerken van uw onderneming vergelijken met soortgelijke ondernemingen in Nederland.

In week 49 wordt u gebeld door een medewerker van Deloitte om een afspraak te maken voor het interview. De ervaring leert dat de persoon die verantwoordelijk is voor de financiële administratie en het vaststellen van de prijzen de beste toegang heeft tot de gevraagde gegevens. U ontvangt na de telefonische afspraak een bevestigingsbrief met definitieve datum en tijdstip van het interview. Bij de bevestigingsbrief van de afspraak krijgt u tevens de vragenlijst toegezonden, zodat u zich op het interview kunt voorbereiden. Een consultant van Deloitte zal u op het afgesproken tijdstip bezoeken en het interview afnemen. U hoeft dus voorafgaand aan het interview de vragenlijst niet in te vullen. Het interview neemt naar schatting één uur in beslag. De interviews zullen plaatsvinden tussen 8 december en 16 januari, behoudens de periode tussen 22 december en 2 januari.

Een goed inzicht in de actuele prijzen van kinderopvang is voor alle betrokkenen (ouders, ondernemingen en overheid) van groot belang voor een gedegen voorbereiding van de Wbk. Graag doe ik daarom een beroep op uw medewerking!

Hoogachtend,

het hoofd van de afdeling Kinderopvang,

(drs. M.P. Flier)

V Vragenlijst

ALGEMEEN: Prijzen in Kinderopvang

Introductie

Zoals bekend werkt het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) aan de nieuwe Wet Basisvoorziening Kinderopvang (Wbk) die naar verwachting in 2005 van kracht wordt. Een belangrijk onderdeel van de Wbk is de nieuwe wijze van financiering, waarvoor de hoogte van de prijs per uur voor kinderopvang dient te worden vastgesteld.

Het onderzoek "Prijzen in de kinderopvang" uitgevoerd door Deloitte, kent drie hoofdvragen. Het gaat er ten eerste om de gemiddelde uurprijs, de verdeling van de uurprijs en de jaarprijs per kindplaats te achterhalen. Om de prijsontwikkeling te beoordelen zal zowel de prijs per 1 januari 2003 als per 1 januari 2004 gevraagd worden. Ten tweede wordt gezocht naar zogenaamde verklarende variabelen. Dit zijn variabelen die landelijke spreiding in de prijzen van 2004 kunnen verklaren. Ten derde wordt de mate waarin van tevoren vastgestelde factoren de prijsontwikkeling hebben beïnvloed onderzocht.

Voorbereiding

Uw onderneming is binnen de a-selectie steekproef gevallen en u heeft een afspraak gemaakt met een interviewer van Deloitte. In de begeleidende brief heeft de interviewer aangegeven op welke datum en tijdstip hij u zal komen bezoeken. De interviewer heeft tijdens dat bezoek de vragenlijst bij zich, hij vult ter plaatse de informatie in. Dit betekent dat u de hierna volgende vragenlijst kunt gebruiken voor de voorbereiding op het interview, maar dat deze niet ingenomen wordt. **U hoeft deze vragenlijst NIET ingevuld retour te zenden.**

Opbouw vragenlijst

Eerst zullen enkele algemene gegevens over uw organisatie en over de geselecteerde locatie (kinderdagverblijf, centrum voor buitenschoolse opvang) gesteld worden. De gegevens die al bekend zijn via de landelijke monitor uitbreiding kinderopvang (2003) zijn niet opgenomen in de enquête, maar zullen wel worden gebruikt bij de uitwerking van de onderzoeksresultaten.

In de begeleidende brief staat de naam (of meerdere namen) vermeld van de opvanglocatie(s) waarvoor deze vragenlijst zal worden doorlopen. In het tweede deel van de vragenlijst zullen voor de aangegeven locatie(s) (KDV of BSO) enkele contractgerelateerde vragen worden gesteld. Per aangegeven locatie zal één specifiek kind geselecteerd worden. Het contract dat bij dit kind hoort, wordt in het onderzoek meegenomen. De interviewer zal de keuze aselekt doen, op basis van een lijst van kinderen welke op 1 januari 2004 binnen de opvangvorm (KDV of BSO) worden opgevangen. Het is daarom belangrijk dat u tijdens het bezoek van de interviewer een lijst van kinderen per 1 januari 2004 beschikbaar hebt, en de contractinformatie die nodig is om de detailvragen in het tweede deel van de vragenlijst te beantwoorden.

De interviewer zal naast het specifieke contract van het kind ook vragen naar de prijs van het contract en het aantal uren opvang als dit kind uw capaciteit voor een volledige kindplaats zou gebruiken.

Het laatste deel van de vragenlijst gaat over de prijsstelling. De interviewer zal u 15 combinaties van twee van tevoren vastgestelde factoren voorleggen en u per combinatie vragen aan te geven welk van die twee factoren het meest van invloed is geweest op de prijsontwikkeling in uw onderneming. De interviewer vraagt bij deze vragen naar informatie afkomstig van de persoon die verantwoordelijk is voor vaststelling van de prijs.

ONDERDEEL 1 **Algemene gegevens organisatie**

- 1 Naam van de respondent _____
- 2 Functie van de respondent _____
- 3 Telefoonnummer respondent _____
- 4 Welk type opvang is onderwerp van dit interview? (zie begeleidende brief)
 Kinderdagopvang Buitenschoolse opvang
- 5 Wordt op 1 locatie KDV en BSO gecombineerd? Ja Nee
(indien van toepassing)
- 6 Wordt de prijs vastgesteld op ondernemingsniveau of op locatieniveau?
 Ondernemingsniveau
 Locatieniveau (per locatie)
- 7 Wat is de bezettingsgraad per december 2003? (in %) _____%
(Indien bij vraag 7 "Ondernemingsniveau": de bezettingsgraad voor de gehele onderneming,
indien bij vraag 7" Locatieniveau": de bezettingsgraad van de locatie)
- 8a Maakt de organisatie op 1 januari 2004 deel uit van een brede welzijnsorganisatie?
 Ja Nee
- 8b Is dat verschillend ten opzichte van de situatie op 1 januari 2003? Ja Nee
- 9a Worden overschotten in de exploitatie 2003 teruggestort naar de gemeente
 Ja Nee
- 9b Is dat verschillend ten opzichte van 2002? Ja Nee

10a Vult de gemeente eventuele tekorten in de exploitatie 2003 aan? Ja Nee

10b Is dat verschillend ten opzichte van 2002? Ja Nee

Van de hierna volgende onderdelen 2 en 3 over respectievelijk kinderopvang en buitenschoolse opvang zal maar 1 deel doorlopen worden

ONDERDEEL 2 Kind KDV

Gegevens over het contract van één kind uit de kinderopvang (selectie door interviewer tijdens interview!)

1. Wat is de geboortedatum van het kind? _____

2. Is er sprake van een vast uurtarief? Ja 2003: _____ €
2004: _____ €
 Nee

3. Wat is de prijs per jaar voor dit contract?
(bij een prijs per maand vermenigvuldigen met 12)
2003: _____ €
2004: _____ €

(Totaalprijs, dus afhankelijk van type contract inclusief subsidie, exclusief kosten van de bemiddelingsorganisatie, totaalprijs van ouder- en werkgeverbijdrage)

4a. Wat is het aantal uur aan kinderopvang per dag voor dit kind?
(aantal uur, eventueel aangevuld met minuten)? _____ uur

4b. Wat is het aantal dagen opvang per week? _____ dagen

5. Hoeveel dagen per jaar is de locatie gesloten in 2004?
(naast standaard feestdagen)? _____ dagen

6. Is er sprake van korting i.v.m. specifieke dagdelen? Ja Nee

7. Wat is de opvangvorm / contracttype van dit kind?
 Gesubsidieerde opvangplaats
 Particuliere opvangplaats
 Bedrijfsplaats
 Andere vorm van opvang, en wel:

8. Maakt dit kind gebruik van verlengde openstelling? Ja Nee

9. Zijn voor dit kind luiers inbegrepen in dit contract? Ja Nee
10. Is voeding/drinken inbegrepen in dit contract? Ja Nee
11. Zijn er in uw prijs nog andere zaken dan genoemd inbegrepen, zo ja, welke?
-

ONDERDEEL 3 Kind BSO

? Gegevens over het contract van één kind uit de Buitenschoolse opvang (selectie door interviewer tijdens interview!)

1. Wat is de geboortedatum van het kind (dd/mm/jjjj)? _____
2. Is er sprake van een vast uurtarief? Ja 2003: _____ €
2004: _____ €
(ga door met vraag 7)
 Nee (ga door met vraag 3)
3. Wat is de prijs per jaar voor dit contract
(bij een prijs per maand vermenigvuldigen met 12)?
2003: _____ €
2004: _____ €
(Totaalprijs, dus afhankelijk van type contract inclusief subsidie, exclusief kosten van de bemiddelingsorganisatie, totaalprijs van ouder- en werkgeverbijdrage)
- 4a. Aantal weken vakantiesluiting per jaar? _____ weken
- 4b. Aantal weken opvang in schoolvakanties per jaar?
(voor dit kind) _____ weken
- 5a. Aantal uren opvang in schoolweken voor dit contract?
Ma: _____ uur
Di: _____ uur
Wo: _____ uur
Do: _____ uur
Vr: _____ uur
- 5b. Aantal uren opvang per dag in vakanties voor dit contract? _____ uur
- 5c. Aantal uren incidentele opvang per jaar welke in dit contract al worden bepaald?
Bijvoorbeeld door studiedagen leraren, roostervrije dagen, regionale sluiting scholen 2004: _____ uur

6. Is er sprake van korting i.v.m. specifieke dagdelen? Ja Nee
7. Wat is de opvangvorm / contracttype van dit kind?
 Gesubsidieerde opvangplaats
 Particuliere opvangplaats
 Bedrijfsplaats
 Andere vorm van opvang, en wel: _____
8. Wordt binnen dit contract tussenschoolse opvang verzorgd? Ja Nee
9. Wordt binnen dit contract voorschoolse opvang verzorgd? Ja Nee
10. Wordt binnen dit contract opvang verzorgd bij
incidentele schoolsluiting? Ja Nee
11. Is voeding/drinken inbegrepen in dit contract? Ja Nee
12. Is het vervoer tussen school en de opvang inbegrepen in dit contract? Ja Nee
13. Zijn de kosten voor sportactiviteiten inbegrepen in dit contract? Ja Nee
14. Zijn de kosten voor (sociaal/culturele) uitstapjes inbegrepen
in dit contract? Ja Nee
15. Zijn er in uw prijs nog andere zaken, dan genoemd, inbegrepen, zo ja welke?

Onderdeel 4**? Analyse van prijsontwikkeling (antwoord afkomstig van financieel verantwoordelijke)**

1. Hoeveel procent bedraagt de prijsstijging van 2004 ten opzichte 2003 op deze locatie?
_____ %
(Invullen aan de hand van vragen 2 en 3)
(Indien prijsstijging > inflatie (2,1%) ga door naar vraag 2)

2. Kunt u van onderstaande van tevoren vastgestelde factoren aangeven in welke mate zij van invloed zijn geweest op de prijsontwikkeling binnen uw onderneming?

Er zijn zes factoren van tevoren vastgesteld:

- a. Loonkosten gerelateerd aan CAO afspraken;
- b. Loonkosten gerelateerd aan overheidsbeleid zoals, Wet Poortwachter, afschaffing ID-banen, 2^e jaar doorbetaling bij ziekte;
- c. Leegstand, bij lage bezettingsgraad kunnen blijven voldoen aan de financiële verplichtingen;
- d. Arbo- en veiligheidsregelgeving;
- e. Verbetering financiële positie in verband met voorbereiding Wbk (rendement en/of solvabiliteit);
- f. Onzekerheid cq. wijziging gemeentesubsidies in verband met voorbereiding Wbk. Dit betreft zowel subsidies voor gemeentelijke subsidieplaatsen, exploitatiesubsidies, algemene subsidies als huisvestingssubsidies.

Kunt u per tweetal aangeven welke van de in de linker kolom voorgelegde factoren grotere, danwel gelijke danwel kleinere invloed heeft gehad op de prijsontwikkeling dan de in de rechter kolom voorgelegde factoren?

	Factoren	Invloed: groter – gelijk - kleiner	Factoren
1	Loonkosten-CAO	☐ ☐ ☐	Loonkosten – overheid
2	Loonkosten-CAO	☐ ☐ ☐	Leegstand
3	Loonkosten-CAO	☐ ☐ ☐	Arbo – en veiligheidsregelgeving
4	Loonkosten-CAO	☐ ☐ ☐	Verbetering financiële positie
5	Loonkosten-CAO	☐ ☐ ☐	Gemeentelijke subsidies
6	Loonkosten - overheid	☐ ☐ ☐	Leegstand
7	Loonkosten – overheid	☐ ☐ ☐	Arbo- en veiligheidsregelgeving
8	Loonkosten - overheid	☐ ☐ ☐	Verbetering financiële positie
9	Loonkosten - overheid	☐ ☐ ☐	Gemeentelijke subsidies
10	Leegstand	☐ ☐ ☐	Arbo- en veiligheidsregelgeving
11	Leegstand	☐ ☐ ☐	Verbetering financiële positie
12	Leegstand	☐ ☐ ☐	Gemeentelijke subsidies
13	Arbo- en veiligheidsregelgeving	☐ ☐ ☐	Verbetering financiële positie
14	Arbo- en veiligheidsregelgeving	☐ ☐ ☐	Gemeentelijke subsidies
15	Verbetering financiële positie	☐ ☐ ☐	Gemeentelijke subsidies